

Žďárské

noviny

červenec / 2023
XXX

PATROL®

- poplachové zabezpečovací systémy
- elektrické požární systémy
- kamerové systémy
- komunikační datové sítě
- projekce, montáž, servis a revize

INFO LINE 602 56 56 56

www.patrol.cz

ALARM SYSTEM

Dnes přinášíme

- Oprava mostu s vyloučením dopravy (str. 2)
- Partnerské město Lešno (str. 6)
- Prezidenti, VI. díl (str. 22)
- Cena města in memoriam (str. 23)
- Přílohy Tipy na léto, Zaměstnání
- Příběhy Žďaráků na léto. -lko-

LETOS již jednou Farčata rozvířily španělské rytmy, další týden následoval puntikatý taneční retro styl.

Foto: Lenka Kopčáková

Běží aktivní léto na Farčatech

Letní dopoledne nebo podvečery při posilování, józe, tanci a nově i při cvičení rodičů s dětmi.

Sportovní vyžití pro všechny zdarma pořádá město už několik let v rámci projektu Aktivně pro Žďár. Mezi stále cvičební party na Farčata míří s radostí i bývalí Žďaráci, kteří se domů vrací na léto a tuto příležitost si prostě nenechají ujít. Místa je tu dost pro všechny a toto je parádní recept na zlepšení kondice i nálady.

Zde je přehled:

- Tancování s Džamilou: do 29. 8. (úterý) v 18 h.
 - Cvičení se Zuzkou: do 30. 8. (středa) v 18 h.
 - Jóga s Idou, Janou a Radkou: do 26. 8. (sobota) v 8.30 h.
 - Cvičení pro rodiče s dětmi od 2 let: do 30. 8. (středa) v 10 h.
- lko-

FIRMA ROKU 2022
KRAJE VYSOČINA

VODASERVIS

BAZÉNOVÁ CHEMIE
ČERPACÍ TECHNIKA

Jamská 2362/53
591 01 Žďár nad Sázavou
www.vodaservis.cz

VP radon
měření a vyhodnocení radonu

Měření radonu
v půdě a místnostech

Květná 1030/13
Žďár nad Sázavou

tel./fax: 566 628 232
mobil: 603 486 822
e-mail: vp-radon@vp-radon.cz
www.vp-radon.cz

Z01-vprM

WinFAS
EKONOMICKÝ SOFTWARE

software
pro velké i malé společnosti

www.winfas.cz

**SAMOZABARVOVACÍ
BRÝLE ColorMatic3**

NOVÁ TECHNOLOGIE

o 30%
vylepšená aktivace a rychlost

OPTIK
LÁLAL

WWW.OPTIKLATAL.CZ

Přes most na Strojírenské už neprojedeme

Komplexní vyloučení dopravy si vyžádá rekonstrukce mostu v ulici Strojírenská. Stavba za 11,7 mil. Kč začne 1. července a potrvá do letošního listopadu.

Právě přes most ve Strojírenské ulici vede tah řady linkových autobusů a MHD, lidé hlavně ze Stalingradu tudy míří do zaměstnání a do blízkého supermarketu.

Jak informuje místostarosta Jaroslav Hedvičák mající komunální služby v gesci (ANO 2011 a Nezávislí), z mostu bude po celou tu dobu vyloučena nejen automobilová a veřejná doprava, ale i chodci. Objízdná trasa vede po silnicích 1. třídy 1/19 a 1/37.

„Pro pěší provoz bude vlevo od mostu osazena lávka v délce asi 16 m. Zastávka MHD Strojírenská u mostu byla dočasně zrušena a náhradní je zastávka Dagmarky,“ uvádí Jaroslav Hedvičák.

slav Hedvičák. Jak říká, další objízdné vedení MHD je ještě v jednání s Policií ČR.

Když si město nechalo před časem most ve Strojírenské ulici odborně zkontrolovat, z provedených průzkumů vyšlo podle místostarosty najevo, že je nutná výměna mostního svršku, včetně výměny spádového betonu za spřaženou železobetonovou desku. Dále je nutná výměna izolace, říms a zádržného systému.

„Nosnou konstrukci a spodní stavbu je možné sanovat. V rámci rekonstrukce mostu tedy bude odstraněno zábradlí. Budou vybourány římsy, vozovka do úrovně horního povrchu přechodové desky, izolace mostu a spádový beton pod izolací,“ popisuje Jaroslav Hedvičák.

Nahradí je nové konstrukce, spodní stavba a nosná konstrukce budou celoplošně sanovány.

Technicky jednodušší lávka

V červnu se město pustilo i do opravy lávky ve Dvorské ulici. Stavba za 1,7 mil. Kč by měla být hotová do srpna.

Jak místostarosta vysvětluje, stávající dřevěná konstrukce mostního svršku a zábradlí byly díky svému technickému uspořádání velice náročné na údržbu. Nové řešení umožní jednodušší výměnu poškozených prvků, aniž by bylo nutné rozebírat větší konstrukční celky.

„Zároveň dojde k výměně povrchů chodníku v navazujících úsecích, což podpoří historický charakter přilehlého dopravního mostu,“ dodává Hedvičák.

Opraví ulice pod Zelenkou

Během prázdnin by mělo dojít i na opravu povrchů ulic Vejmluvova a

Sychrova. Stavba má stát 3 mil. Kč, ale zatím běží soutěž na dodavatele.

Podle místostarosty Hedvičáka se jedná o vozovky, kde není nutné současně opravovat inženýrské sítě.

„Povrchy však vykazují mnoho vad. Je to trasa v turisticky exponované lokalitě poblíž památky UNESCO, po které jezdí MHD,“ informuje.

Každý úsek bude v době své opravy neprůjezdný včetně omezení MHD, tedy dočasně zrušení zastávek Nová, Vejmluvova a Sychrova (pro linky č. 3 a 5).

První na řadě bude ul. Vejmluvova v délce asi 350 m. Po jejím dokončení a zprůjezdnění se silniční stavba přesune na ulici Sychrova, kde je potřeba opravit asi 220metrový úsek vozovky. V každé ulici se stavba zdrží nejdéle 10 dnů, kdy řidiči a obyvatelé musí počítat s dopravní komplikací. **-lko-**

Předškoláci se loučili s mateřinkou

Většina z nich ještě ani nedosáhne ze židle na zem a už se vydají do velkého světa. Prvního září s aktovkou na zádech.

Mateřská škola Vysočánek se 7. června loučila se svými předškoláky. Tu a tam ukápla slzička.

Slavnost se konala v obřadní síni záměcké prelatury. Kdysi byla osobním sídlem opata, kde přijímal návštěvy a vedl důležitá jednání.

Nyní tu v půlkruhu seděli skoro již školáci a paní učitelky je deko-

valy vyřazovací šerpou. Děti dostaly na památku pohádkovou knihu a pamětní list. Ten je zvláštní skřítkem Bubou. Přímou pro tuto školku maskota ztvárnila spisovatelka a ilustrátorka Vítězslava Klimtová.

Děti naslouchaly posledním radám

svých učitelek. S nimi mnohé poznávaly svět od svých tří let. Hudební třída se rozloučila, jak jinak než písničkou. Pozvané měla i mladé muzikanty. Krásná atmosféra s květinami pro paní učitelky na závěr. Děti nyní čeká nový svět poznání. **-lko-**

JEŠTĚ nedosáhnou ze židle na zem a už vyrazí do světa. Vzpomínání a poslední rady paní učitelky.

Letní vyhlídka z věže

Po celé léto můžeme vystoupat na ochoz věže kostela sv. Prokopa a rozhlédnout se po městě a okolí. Odměnou za zdolání 103 schodů nám bude výhled do vzdálenosti až 12 km a sběratelé ocení turistické razítko. Průvodce poutavě popoví o městě a o zajímavostech jeho historie, což doplní i výstava starých fotografií.

Stačí se dostavit v čase 9-11.30 a

pak 13-16.30 hodin do RM na Tvrzi, kde se nás ujme průvodce (někdy může být průvodce již ve věži). Větší skupiny by se měly telefonicky objednat.

Akci spolupořádají Římskokatolická farnost kostela sv. Prokopa a Regionální muzeum města Žďáru n. S. Věž je zavřena jen v pondělí a za deštivého počasí. **-lko-**

Vážení čtenáři a klienti,
přejeme vám pohodové léto, relax
a sluníčko k odpočinku a načerpání sil.
Vaše redakce Žďárských novin.

SLAVNOSTNÍ vyřazení školáků.

KAMARÁDI.

Foto: Lenka Kopčáková

Bydlení pro seniory

21 bytových jednotek k pronájmu

Moderní byty se zázemím na ulici Hutařova 542/1 v centru a zároveň v klidové zóně Žďáru nad Sázavou

V objektu je k dispozici celkem 21 bytových jednotek

Z toho 16 jednotek typu 1+kk, 4 jednotky jednopokojové se společnou kuchyní, 1 jednotka typu 2+1. K dispozici jsou 2 společenské místnosti, společná sušárna prádla, prostory pro skladování. Objekt je řešen bezbariérově, se vstupem z přilehlého parkoviště, na kterém se nachází 4 parkovací stání. V zadní části domu je k dispozici společná zahrada.

Vybavení bytů:

V koupelně umyvadlo se zrcadlem, sprchový kout, toaleta s bezpečnostním madlem. Kuchyňská linka, se sporákem, vestavěnou troubou, lednice, dřeň. Dle individuálních požadavků je možné byt dovybavit.

Tel.: 724 066 568

E-mail: lorencova@obchodniplus.cz

www.bydleniprosenioryzr.cz

Knihovnu čeká modernizace, dotace přiklepnuta

Žďárská knihovna se může těšit na kompletní modernizaci interiéru v oddělení pro děti a dospělé, rekonstrukci sociálního zařízení, vybudování výtahu a tím na bezbariérový přístup do celé budovy z roku 1987.

Jak informuje místostarosta Jaroslav Hedvičák (ANO 2011 a Nezávislí) město Žďár uspělo v žádosti o dotaci podané do 2. výzvy IROP – Knihovny. Rozhodnutí o poskytnutí dotace na projekt Rekonstrukce Knihovny M. J. Sychry padlo v květnu.

Celkové náklady rekonstrukce vyjdou něco přes 28,6 mil. Kč, maximální výše dotace je něco přes 24,3 mil. Kč.

„Na přelomu let 2023 a 2024 bychom chtěli mít vysoutěžené dodavatele. Se začátkem nového školního roku v září 2024 bychom rádi knihovnu otevřeli,“ informuje Jaroslav Hedvičák.

Čtenáře a návštěvníky tedy budou během příštího roku čekat jistá omezení provozu knihovny.

-lko-

Kraj podpořil Active středisko

Letos městská organizace Active, středisko volného času, které volnočasově vzdělává děti a organizuje školní soutěže, prodělala markantní změnu financování.

Vítá tak rozhodnutí Kraje Vysočina tuto změnu pro jeden rok kompenzovat prostřednictvím neúčelového daru ve výši 205 tis. Kč. Středisku dar poslouží k zachování činnosti.

„Žďárské Active středisko každoročně pořádá pro Kraj Vysočina soutěž podporující nadanou mládež v kraji. Jedná se o podporu talentovaných žáků a studentů základních a středních škol Kraje Vysočina, nominovaných na cenu Talent Vysočiny 2023,“

vysvětluje místostarosta Jaroslav Hedvičák (ANO 2011 a Nezávislí).

Náklady spojené s organizací soutěže jsou velké a městská organizace si požádala o krajskou účelovou dotaci ve výši 235 tis. Kč. Slavnostní vyhlášení soutěže Talent Vysočiny 2023 s Cenou hejtmána Kraje Vysočina se konalo ve žďárském Městském divadle 27. června 2023, tedy v době tisku ŽN.

Podle místostarosty žádá Active o další krajskou dotaci v objemu téměř 590 tis. Kč pro rok 2023. To na pořádání každoročních okresních a krajských kol vědomostních soutěží pro žáky základních a středních škol.

-lko-

Rynek

Šťávy REFIT

zakoupíte v prodejnách Rynek

www.agrorynek.cz

Prodejny českých potravin

Beskyd
Fryčovice, a.s.

Sbormistr ručně rozepisoval noty

Učitelské profesi se věnoval 60 let. Celý život jej provází láska k hudbě. Všude, kde učil, zakládal dětské pěvecké sbory. Ten nejvýznamnější Žďaráček oslavil nedávno se svým nestorem půlstoletí.

■ Lenka Kopčáková

Na naši schůzku přichází usměvavý pán. Známe se, i já jsem rodič jedné bývalé členky Žďaráčku, takže vím, jak děti svého sbormistra obdivovaly. Má cit pro dětskou duši, ze zpěváků dokázal dostat to nejlepší. V roce 2018 Jiří Libra vyhrál v anketě Žďaráků a převzal Cenu města Žďáru nad Sázavou za přínos žďárské sborové scény.

Jiřímu Libroví bylo letos 88 let. Jak říká, kantori od svých 19 do 79 let. Za život založil devět pěveckých sborů. „Začínal jsem v 54. roce na 1. ZŠ v Jihlavě. Pak jsem narukoval a na vojně se stačil i oženit,” usmívá se. Vzápětí řešil problém s bydlením. Nabídl mu školu i s bytem ve Vlachovicích u Nového Města. V roce 1963 dokončil dálkově vysokoškolské studium a požádal o nové umístění.

Žďár díky strojírnám zažíval boom. Křivka počtu obyvatel i porodnosti stoupala, vyrostlo nové sídliště Stalingrad. Jiřího Libru přijali na zdejší dvacítiléte. Z okna sledoval, jak v sousedství roste nová, už třetí základní škola. „Pak mě na tuto školu přemístili jako zástupce ředitele. Za dva roky po smrti ředitele Uhra vypsali ONV v roce 1969 konkurs na jeho místo. To byla tehdy úplná novinka, do té doby žádné konkursy nebyly,” říká pro zajímavost. Místo získal a ředitelem 3. ZŠ byl až do roku 1992. Na obou školách stačil založit dětské pěvecké sbory.

Sbor byl výzvou

V roce 1973 za Jiřím Librou přišel tehdejší vedoucí kultury a školství Karel Petráň s nápadem na společný sbor dětí ze všech žďárských základních škol. Ředitelé sice projektu slíbili podporu, ale každý si hleděl svůj školní sbor udržet. „A tak si vymínili, že děti, co u nich zpívají, nebudou do nového společného sboru chodit. Sešli se mi skoro samí začátečníci,” usmívá se nad tehdejší výzvou. Teprve během let se přidávali zpěváci i ze školních sborů.

„Mám rád velké sbory. Ten náš měl nakonec 60 zpěváků od 5. do 9. třídy, převážně dívek, tu a tam chlapec,” popisuje. Děti sbormistr zařazoval podle intonace a hlasového rozsahu. „Talentované děti jsem dával do druhého a třetího hlasu, aby mi pomohly daný hlas intonačně držet,” říká. Sbor zkoušel přímo ve škole.

„Měl jsem štěstí, že mi pomáhala kolegyně, učitelka Jana Pospíšilová. Zkoušky jsme mívali dělené podle hlasů. Návěst se tak urychloval,” popisuje. Sbormistr s vděkem vzpomíná na učitelku klavíru z LŠU

JIŘÍ LIBRA

Blaženu Hralovou, která sbor obětavě doprovázela až do svých 62 let. „Pak už se nám klavíristé střídali – pan Volák, Petr Duchalík, Frant. Dvořák, Nona Piňosová,” vyjmenovává.

Učitel si dodnes živě vzpomíná na první vystoupení sboru v divadle při okresní oslavě MDŽ. „Zpívali jsme písničku Rudolfa Zavadila Skřivánek. Vypráví o mamince, hudebně se rozvíjí z jednohlasu do krásného trojhlasu,” popisuje. Stejnou písničku si nedávno Žďaráček, posílený o hlasy bývalých členů, zapěl při své jubilejní oslavě. Samozřejmě, že Jiří Libra dirigoval a všichni si píseň s trochou nostalgie užili.

Na název Žďaráček přišly děti

V počátcích ale ještě nikdo nevěděl, že to bude Žďaráček. „Na naše první soustředění v rekreačním středisku na Medlově přijel tehdejší předseda MěNV Antonín Bubák a při besedě se s dětmi dohadovali, jak se bude sbor jmenovat,” vzpomíná učitel. Padl třeba název Vysočina, ale stejnojmenný sbor již tehdy zpíval v Havlíčkově Bro-

dě. Pak děti přišly s názvem Žďaráček. „Všem se nápad zalíbil a předseda Bubák náš sbor pokřtil při nejbližším koncertě v divadle,” dodává.

Když Jiří Libra srovnává tehdejší a současné metody výuky zpěvu, říká, že dnes to mají zpěváci jednodušší. Prostě si novou píseň stáhnou do mobilu a naposlouchají si nahrávky.

„Za našich začátků, když jsem něco pěkného sehnal, rozepisoval jsem noty a ve škole je pak množil na xeroxu. Kvalita špatná, místy černé fleky, ale bez not by to prostě nebylo muzikantské,” usmívá se.

Učitele zájem zpěváků motivoval a sám se snažil přiučít všude možné. Do Brna jezdil na zkoušky sboru Františka Lyska, do Bystřice za přítelem a vynikajícím sbormistrem Josefem Kšicou.

„Když jsem se přihlásil na lidovou konzervatoř, tak nám dětský sborový zpěv přednášel Čestmír Stašek – sbormistr Pražského rozhlasového sboru,” vzpomíná. Jiří Libra si tak rozšířil obzory, navázal přátelství se sbormistry širokého okruhu. S nimi Žďaráček pořádá každoročně výměnné koncerty dětské sborové tvorby. „Díky pochopení rodičů byly děti ubytovány v rodinách, poznávaly nová místa, nové přátele,” říká.

Z kantorské rodiny

Jiří Libra pochází z rodiny venkovského učitele, který putoval po školách Žďárska. „Válku jsme prožili na Odranci. Když začala, bylo mi šest let. Zachoval jsem si z té doby poznání, že i takto malé dítě si vše uvědomuje a trápí se věcmi, které nemůže změnit,” konstatuje pamětník.

Jiří Libra vedl Žďaráček 27 let, pak sbor předal své následnici a bývalé člence Petře Procházkové - Kynclové. Dnes vedou koncertní Žďaráček Dana Foralová a Pavel Schmith. Drobotina roste v přípravných sborech, které vede Eva Šimurdová.

„Mám radost, že štafeta Žďaráčku pokračuje. Pavel Schmith není bývalým členem, ale poznal jsem jeho schopnosti ve sboru na gymnáziu,” říká kantor. Oceňuje, že nynější sbormistr je sám pěvec a dětem předpívá a ukáže techniku. „S dětmi jsem si také rád zazpíval, ale nyní už mi chybí rozsah i barva,” lituje.

Jak sbormistr říká, nejraději měl spontánní zpěv dětí - třeba ve vlaku. Utkvěla mu příhoda z Tater. „Na Hrebionku jsme čekali na lanovku, děti si začaly propěvovat slovenskou píseň Aká si mi krásna od Eugena Suchoně. Dojaly ostatní cestující k slzám,” říká.

Jiří Libra si také uvědomuje, jak špičkový výkon jednoho umělce povzbuzuje ostatní. Při oslavě stého výročí Bohuslava Martinů v roce 1989 Žďaráček uváděl s hercem Alfrédem Strejčkem jeho skladbu Otvírání studánek. Recitátor svou poctivou přípravou a přednesem motivoval děti k mimořádnému výkonu.

Loučení prolomili

V dětských sborech dlouho platilo pravidlo, že zpěváci museli v 15 letech ze sboru odejít.

„Dodržoval jsem to, i když mi to bylo líto loučit se s těmi nejnadanějšími a nejmilejšími,” vzpomíná sbormistr Žďaráčku. A pak jednou zpěváci odmítli odejít a vydrželi zpívat až do maturit – Žďaráček postupně dostával charakter studentského sboru.

„Po sametové revoluci jsme s maturanty a mužskými zpěváky založili skupinu Musica Sarensis. S tou jsme zpívali v několika evropských státech. To bylo hezké,” říká Jiří Libra.

Nikdy ale nezapomene na první soutěž v Německu. Němci věděli, že sbory z Východu nemají prostředky na hotel, proto pro ně sjednávali péči podobných pěveckých sborů.

„Nám přidělili sbor ve Werschau. Jaké bylo překvapení, když jsme zjistili, že všichni členové sboru ve Werschau jsou potomky odsunutých Němců z Plzeňska. Nálada trochu poklesla, zvlášť když jedna členka sboru si s pláčem stěžovala, že její maminku Češi bili,” uvádí sbormistr. (Pokračování na str 5)

PRVNÍ generace Žďaráčku na soustředění v Zubří. Vlevo J. Libra, vpravo učitelky J. Pospíšilová a B. Hralová.

Foto: Lenka Kopčáková a archiv sboru

ONLINE - FOTOSBĚRNA

www.fotocadkova.cz

**Vše tiskneme v nejvyšší kvalitě
na značkové materiály
s vysokou odolností proti UV záření**

Objednávej online / zdarma rozvoz po ZR

Fotografie od 9x13 až do 100x200cm
Fotoobrazy od 20x30 až do 100x200cm
Foto na desce od 20x30 do 100x200cm
Fotomagnetky, polaroid, atd.

**ROZVOZ PO Žďáře
nad 300kč ZDARMA**

Fotoateliér Čadková
fotografování - tisk - rámování

Sbormistr ručně rozepisoval...

(Dokončení ze str. 4)

Tehdy vše zachránil osmdesátiletý Onkel Willy, který začal zpívat české písničky z první republiky. „My se přidali, společně jsme zpívali kánony. Tím jsme ostří prvního setkání hudbou a zpěvem trochu otupili. Druhý den se hrálo ME ve fotbale a Němci porazili Čechy. My se v pěvecké soutěži umístili jako třetí, a tak získali vzájemný respekt,“ vzpomíná. Nakonec vzniklo mezi sbory přátelství a vzájemně se několikrát navštívily.

Sbormistr a ochotníci

Když Jiří Libra ve svých 79 letech odešel do penze, oslovili jej žďárští divadelníci. Výzvu, být jejich hudebním poradcem, přijal.

Nacvičovali muzikálovou hru L. Smoljaka Hymna aneb Ufídlovačka. Hra ve stylu divadla Járy Zimermanna byla parodií na Kajetánovu Fídlovačku.

Na toto období Jiří Libra rád vzpomíná. Jak vysvětluje, ochotníci hru upravili. Vynechali úvodní přednášku a místo ní ukázali, jaké hymny a jaké režimy naší země prošly za posledních sto let.

„Takže jsme nacvičili Kde domov můj, rakousko-uherskou hymnu, německou a sovětskou hymnu, Internacionálu, Píseň práce apod. Snažili jsme se každou hymnu vyjádřit nejen zpěvem, ale i herecky,“ líčí.

A to publikum zaujalo. S Hymnou Žďárci sjezdili přes 30 zájezdů a nakonec je porota v šumavské Voly-

ni nominovala na Jiráskův Hronov.

„Byli jsme nadšení. Na největší přehlídku ochotnického divadla u nás se Žďár ještě nedostal. Hru jsme pak s úspěchem hráli i v Praze U hasičů,“ vzpomíná.

Další společné dílo byl muzikál „Horké to někdo rád“, který Žďárci nastudovali podle světové filmové komedie. „Ve hře vystupoval jen ženský sbor, který podával prvotřídní výkony,“ říká muzikant.

Kronika žďárského hudebního života

Jiří Libra a Jan Duchalík se v roce 2000 pustili do náročné práce. Pokusili se zmapovat historii žďárského hudebního života ve 20. století, což znamenalo nahlédnout i do let minulých.

Hudební život ve Žďáře je zaznamenáván zejména ve školních kronikách a soukromých kronikách. „Muzicírovalo se na kostelním kůru, při veřejných oslavách událostí v císařské rodině, na pohřbech, hausbálech, či různých tanečních zábavách,“ popisuje badatel. KŽHŽ je doplněna vzpomínkami pamětníků i dobovými fotografiemi. Zabývá se také úlohou Jednotného klubu pracujících a změnami, ke kterým došlo po r. 1989.

„Přál bych Žďáráčku, aby měl i nadále takové vedoucí jako byla Petra a nyní jsou Dana a Pavel. A aby zpívali dalších padesát let,“ vzkazuje zakladatel sboru na závěr.

i30. TUCSON. BAYON.

Vybrané verze ihned k odběru.

Zvýhodnění až
95 000 Kč*

Cena již od
379 990 Kč**

0,99%

Nízké splátky
s miniúrokem**

Nejvýhodnější Hyundai
pojištění s možností
nulové spoluúčasti

Sada zimních
pneumatik
zdarma

Slevová tankovací
karta na 5 let

V Hyundai jsme pro vás připravili široký výběr vozů, které můžete získat bez objednání a zdlouhavého čekání. Dodáváme je v různých motorových konfiguracích s pestrou škálou možností podle vašich preferencí. Vyberte si z řady modelů, ať už jde prostorný rodinný vůz i30, stylový crossover BAYON, nebo třeba oblíbené SUV TUCSON. Díky okamžité dostupnosti odjedete ve svém novém voze bez jakýchkoli průtahů. Vybrat si můžete i z různých možností financování, které vám nákup nového auta ještě víc usnadní.

Hyundai Autocentr Hudec

Nové Město na Moravě

Tel. 566 617 500

www.autocentrhudec.hyundai.cz

5 **Záruka**
5 let / 100 000 km

* Platí pro verzi TUCSON Freedom s navigací.

** Reprezentativní příklad financování Hyundai Bayon Comfort 1,2i s programem Hyundai Finance: pořizovací cena 379 990 Kč vč. DPH, výše úvěru 227 994 Kč, přímá platba 40 % (151 996 Kč); pevná úroková sazba 4,99 % p. a., RPSN: 11,33 % p. a.; 1.-35. měsíční splátka úvěru bez pojištění 2 484 Kč; 36. poslední nepravidelná splátka bez pojištění 170 996 Kč; měsíční splátka pojištění 973 Kč; poplatek za poskytnutí úvěru 0 Kč; délka úvěru 3 roky. Celková částka k uhrazení (jistina, úroky, pojištění, poplatek): 292 964 Kč, pojištění obsahuje havarijní pojištění a povinné ručení (spoluúčast 10 % min. 10 000 Kč).

5 **Hyundai**
Assistance

i30 – kombinovaná spotřeba 4,4–6,8 l/100 km, emise CO₂ 114–153 g/km (údaje dle WLTP).

TUCSON – kombinovaná spotřeba 1,5–7,8 l/100 km, emise CO₂ 34,9–178 g/km (údaje dle WLTP).

BAYON – kombinovaná spotřeba 5,2–5,7 l/100 km, emise CO₂ 118–129 g/km (údaje dle WLTP).

Novým partnerem je polské Lešno

Žďárská radnice nedávno stvrdila spolupráci města s již pátým partnerským městem v historii Žďáru nad Sázavou v období od sametové revoluce.

■ Lenka Kopčáková

Při slavnosti Dne Žďáru 10. června smlouvu podepsali na Farských humnech Martin Mrkos, starosta Žďáru, a Adam Mytych, 1. místostarosta polského města Lešno.

Lešno z jihozápadní části Velkopolska tak doplnilo výčet dosavadních partnerů. Od roku 1999 je to belgický Flobecq, od roku 2001 německý Schmöln, od roku 2003 francouzské Cairanne a od roku 2017 ukrajinský Chust.

Dle dohody nových partnerských měst se bude Lešno po nějaký čas prolínat ve žďárské kultuře. Během tzv. Polského roku se chce představit Žďáru zejména po stránce kulturní, hudební a umělecké.

Žďár zažije rok polské kultury, hudby a umění

Otisk polské kultury nesly ve dnech 9. a 10. června Muzejní noc a Den Žďáru. Zapělo dívčí trio Arabeska z Lešna a Žďár zažil koncert jazzového uskupení Glówny Zawór Jazzu. V rámci Street art festivalu se

STAROSTA Žďáru Martin Mrkos (vpravo) a 1. místostarosta polského Lešna Adam Mytych při uzavření partnerské smlouvy obou měst. Zcela vlevo Jaroslav Ptáček, ředitel ZŠ Švermova, kde se partnerství, zprvu na školní úrovni, před lety zrodilo.

Foto: Milan Šustr

činila polská výtvarnice Dagmara Angier Stroka. Na zdi Active v Horní ulici vytvářela působivé velkoplošné murály.

V rámci letošních Slavností jeřabin se můžeme při tradičním Futrování na Farských dne 16. září těšit i na ochutnávky polských specialit, např. pirohů, které bude připravovat pol-

ský kuchař.

Jak uvedl již dříve pro média a v městském zpravodaji vedoucí žďárské kultury Petr Sedlák, partnerství obou měst předcházela dlouhodobá spolupráce Základní školy Švermova s polskou školou a dobré vztahy se postupně přenesly na úroveň měst. Smyslem mezi-

národních partnerství jsou např. výměnné pobyty žáků škol nebo další spolupráce měst v oblasti kultury a sportu.

Cílem Žďáru je podle Petra Sedláka představit postupně všechna partnerská města a jejich země. Po polském Lešně by mělo následovat francouzské městečko Cairanne.

Město škol, kultury i leteckého sportu

Nové partnerské město Lešno (polsky Leszno) leží v jihozápadním Polsku, mezi Poznaní a Vratislaví. Žije zde asi 65.000 obyvatel.

V letech 1975–1999 bylo Lešno hlavním městem Velkopolského vojvodství, od roku 1999 je městským okresem.

Přímo na stránkách města www.leszno.pl se dozvíme řadu zajímavostí. Treba to, jak charakter města u hranic se Slezskem ovlivnilo prolínání národů a kultur.

Dnes je Lešno správní, ekonomické, vzdělávací a kulturní centrum regionu.

Leží na důležitých dopravních tepnách. Kříží se tu silnice a železnice od severu k jihu a z východu na západ, takže je tu snadné cestování. Lešno má také malé letiště, které slouží letecké dopravě i malým letounům.

Název města „Lešno“ pochází z ořechu. Lískové křoví tu kdysi rostlo všude kolem.

Lešnu je asi 500 let, prvním držitelem byl rod Leščynských, jeden z nejmocnějších šlechtických rodů v Polsku.

Během své historie bylo opakovaně poničeno válkami a požáry, ale vždy znovu vyrostlo z popela. V centru nás uchvátí barokní architektura a zelené parky.

Dnes většinu obyvatel Lešna žíví průmysl, služby a obchod. Na zdejší vysoké školy a dvě univerzity dojíždí denně tisíce studentů z regionu.

Místní lidé prosluli svou šetrností a láskou k pořádku, ale umí se i bavit. Během roku se koná řada venkovních akcí, z nichž největší je Piknik kluzáků, Dny Lešna, hudební festival Lešno Barok Plus, Návrat Krále a Leščynskie Chutě.

Největší sportovní vášní je tu plochá dráha – speciální typ závodění motocyklů na krátké trati. Tým Fogo Unia Lešno zvítězil již 15krát v polském šampionátu. V den závodu jsou po celém městě týmové bílo-modré barvy. Lešno je také celosvětově známé jako letecké sportovní centrum, zejména kluzáků a balónů.

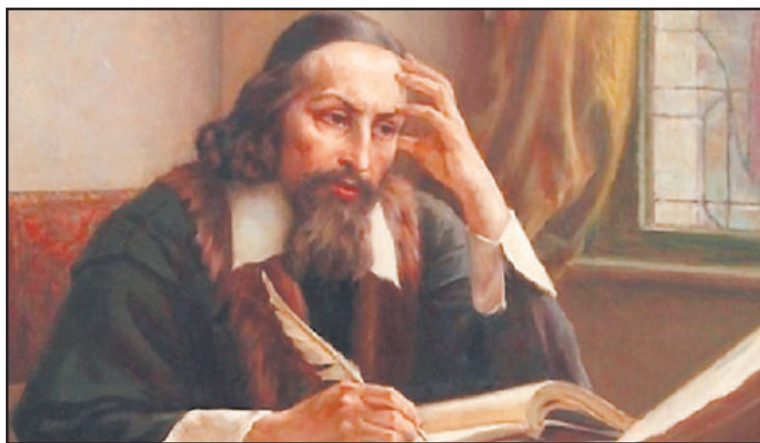
Lešno a Učitel národů

Když se řekne Lešno, snad každému se vybaví jméno Učitele národů. Jan Amos Komenský sem přišel do exilu v roce 1628.

Zprvu vyučoval na Vyšší bratrské škole Českých bratrů, kteří tu působili již od roku 1526.

Koncem 17. století do města přišlo mnoho luteránských uprchlíků ze sousedního Slezska. Lešno se tak stalo největším střediskem tiskařství ve Velkopolsku. Sám Komenský tu uvedl do provozu tiskárnu, kterou převzal s Českými bratry z Kralic.

V roce 1641 Komenský odešel do západní a severní Evropy. Ve Švédsku působil v letech 1642–1648. Tehdy věřil, že právě Švédové mohou pomoci svým českým souvěrcům. Když

UČITEL národů v detailu knihy Jan Amos Komenský v českém a světovém výtvarném umění (1642–2016) od M. Pánkové.

Zdroj: Academia

přijal nabídku reformovat švédské školství, vkládal naděje do královny Kristiny, která slíbila Čechům pomoc. Sama se naučila perfektně latinsky podle Komenského učebnice Dvěře jazyků otevřené. Jak později zjistil, byly to marné naděje.

Po 13 letech se vrátil zpět do Lešna. Během třicetileté války Švédsko v roce 1654 napadlo Polsko. O rok později již stálo vojsko před Lešnem. Čeští a Moravští bratři v čele s Janem Amosem Komenským zachránili město před dobýváním tím, že Švédům otevřeli městské brány.

Komenský napsal svou Pansofii, oslavnou řeč o švédském králi, s nímž

jej spojovala protestantská víra.

Koncem dubna 1656 ale začalo deset tisíc polských partyzánů město obléhat a při následném požáru přišel Komenský téměř o všechnu majetek i cenné rukopisy jako Česko-latinský slovník, na kterém pracoval prakticky celý život. Kvůli „kolaboraci“ se Švédy musel narychlo z Polska prchnout. Partyzáni Lešno vydrancovali a vypálili, zlatá doba města tím skončila.

Komenský se ze ztráty svých celoživotních děl už nikdy nevzpamatoval. Na pozvání svého přítele Louise De Geera se uchýlil do Amsterdamu, kde 15. 11. 1670 ve věku 78 let zemřel.

-lko-

Staroegyptské léto na Tvrzi

VÝZDOBA Tutanchamonovy pohřební komory. Foto: Lenka Kopčáková

Starý Egypt přes letošní prázdniny ovládl Regionální muzeum na Tvrzi. Na výstavě „Kouzlo objevování: Od hieroglyfů k Tutanchamonovi“ můžeme zkoumat tajuplný svět faraónů a dozvědět se řadu zajímavostí o objevu Tutanchamonovy hrobky v Údolí králů. Howardu Carterovi se to podařilo před 101 lety.

I my můžeme vstoupit do makety Tutanchamonovy pohřební komory a proniknout do tajů mumifikace. (Pokračování na str. 9)

Máme rádi legendy aneb Bílé paní koukněte na rukavičky

Počínající léto je tím pravým časem na návštěvu hradů, zámků a tamní legendy. My Češi to prostě milujeme.

■ Lenka Kopčáková

Pokud se rozjedeme na jihočeský zámek v Jindřichově Hradci, úřaduje tu Bílá paní Markéta z Hardegga. Ale duch musí někdy „stíhat“ i na více místech. Markéta se prý zjevovala i v Třeboni. A taková Perchta z Rožmberka se zase zjevuje na zámcích v Českém Krumlově, Rožmberku a prý i v Telči.

Občas bývají hradecká a rožmberská Bílá paní zaměňovány nebo pokládány za totožnou. Faktem ale je, že obě paní, Markéta i Perchta prožívaly složité životní svazky.

Markéta a Perchta

Manželem Markéty byl Jindřich II. z Hradce, zvaný též „divoký“. No a Perchta byla provdána za tyraha jménem Jan z Liechtensteina. Zatímco ona se Bílou paní stala až po smrti, dobrotivou Markétu začal lid tak-

to titulovat ještě za života, snad pro její bílé roucho klarisky.

Duše Perchty bloudí s erbem Růže dlouhá staletí údajně proto, že umírajícímu manželovi neodpustila jeho krivdy, ačkoli ji o to na smrtelném loži žádal.

Hradecké Markétě pomohla k „nesmrtelnosti“ příhoda s medovou kaší. Je ještě z doby, kdy se pan Jindřich rozhodl přebudovat svůj hrad. Dílo však šlo pomalu a pán se obával, že do zimy se nestihne. Propadl už trdomyslnosti, až se do věci vložila paní Markéta. Řemeslníkům přislíbila, že když přestavbu dokončí včas, navaří pro ně medovou kaši. Co by pro svoji oblíbenou paní neudělali a dílo odvedli ještě před prvním sněhem. A jak ona slíbila, tak i učinila.

Když viděla, jak všem chutná, řekla si, že medovou kaši pro chudé bude vařit každoročně. Určila si Zelený čtvrtek a zvyk se v Hradci udržel ještě další čtyři staletí.

Poté, co paní Markéta r. 1364 ovdověla, předala panství synovi a vstoupila do krumlovského kláštera

sv. Kláry. Po své smrti v roce 1369 se začala v Jindřichově Hradci zjevovat coby Bílá paní. Většinou bloudila po hradních chodbách, vážná, ale ne strašlivá. Tiše otvírala a opět zavírala dveře komnat. Pokud ji někdo spatřil a pozdravem ji počastoval, odpovíděla pokynutím hlavy.

Hradecká Bílá paní se zjevovala jako posel důležitých zpráv. Tak kdybyste ji náhodou potkali, podívejte se jí na ruce. Bílé rukavičky znamenají narození potomka, černé rukavičky smrt a červené rukavičky zvěstují požár.

U pasu mívala zavěšený svazek klíčů, jímž zarachotila, kdykoliv byla s něčím nespokojena. Lidé si ale na její přítomnost zvykli. Bílá paní prý byla i pěstounkou sirotek pánů z Jindřichova Hradce.

Obvykle přicházela v noci. Ale v zámecké opuštěné věži byla spatřena i v pravé poledne. Lidé na ni hleděli plni úžasu. Dřevěné schody na věž již dávno shořely při posledním požáru. Stála jen tak u okna a po chvíli se její obraz pomalu rozplynul...

(Pokračování na str.10)

PODNIKOVÁ PRODEJNA

«KASTLE

MIZUNO
WAVE INSPIRE 17

1 490,-
~~3 990,-~~

NOVÉ MĚSTO NA MORAVĚ
U Pohledce 1347

OFFICIAL
MIZUNO
STORE

SERVIS & PRODEJ JÍZDNÍCH KOL

NOVÉ MĚSTO NA MORAVĚ, U Pohledce 1347
prodejna@kaestle.com

mob.: +(420) 702 198 361 tel.: +(420) 566 654 356

«KASTLE
FOR SKIERS SINCE 1924

«KROSS

POC

SUPERIOR

4E

epet. | Život
s lepší
energii
Generální partner festivalu

HITRÁDIO
VYSOČINA

20. - 22. 7. 2023

LOU BEGA • ECLIPSE

KRYŠTOF • CHINASKI

MIRAI • DYMYTRY

TRAKTOR • TRAUTENBERK

DOGA • MICHAL DAVID

JELÉN • MONKEY BUSINESS

MARPO • KATARÍNA KNECHTOVÁ

RAEGO • OLGA LOUNOVÁ • MICHAL HORÁK

A DALŠÍ...

PŘEDPRODEJ VSTUPENEK NA WWW.SAZAVAFEST.CZ

Psychoterapeutické okénko

Psycholog, nebo kadeřnice?

Ilustrační foto: pixabay.com

Každý z nás má občas nějaký problém, se kterým by se rád někomu svěřil. Nejčastěji se obracíme na naše přátele nebo rodinu, ale občas potřebujeme vědět, že to, co cítíme, je skutečně normální, nebo se uklidnit, že to třeba prožívají i ostatní lidé. Zkrátka že nejsme duševně nemocní nebo hysteričtí, ale že je naprosto normální, když občas selžeme nebo něco nezvládneme. Proto chodíme k psychologovi, na psychoterapii, anebo ke kadeřnici.

Ano, i kadeřnice může být skvělou „psycholožkou“, pokud se k té skutečně neodvážíme jít, třeba protože se stydíme nebo bychom se tolik neotevřeli. Z tohoto pohledu mají kadeřnice, masérky a kosmetičky to nejlepší povolání, jelikož nás dokáží nejen uvolnit fyzicky, pomohou nám cítit se lépe, ale dokonce umí i naslouchat! Tedy většina z nich. Je proto naprosto přirozené, že během stříhání vlasů svěříte své kadeřnici své problémy, postěžujete si na líného manžela, na závistivé kolegy v

práci, nebo jí sdělíte i své zdravotní potíže, o kterých byste jinak s cizími lidmi pomlčeli.

V severních zemích je přitom už běžné, že kadeřnice spolupracují s psychology, jelikož se klienti u nich přirozeně otevrou a jsou rádi za každou radu. Proč tedy nemají tyto profese automaticky psychologické minimum? Kolik klientů by nám - psychoterapeutům a psychologům - ubýlo, a navíc by si klienti odnesli domů skvělý účes, čistou pleť nebo namasírovaná záda!

Pokud věříte více své kadeřnici nežli kamarádce, má to ještě další výhodu, a tou je objektivita: Kadeřnice vám totiž nebude nutit, abyste zůstala ve stávající práci nebo abyste byla hodná na svou tchyni, ale často vám poradí pravý opak. Podpoří vás, upřímně pochválí, a ještě se budete cítit krásnější. Máte už i vy svou kadeřnici – terapeutku?

Mgr. Lucie Poláková
Psychoterapeutka a astroločka

11. ROČNÍK FESTIVALU SOUČASNÉHO TANCE, POHYBOVÉHO DIVADLA A NOVÉHO CÍRKUSU

KOESPONDANCE 2023

Praha ♦ 27. 6.
Žďár n/S ✦ 13.–16. 7.

KOESPONDANCE.CZ

festival pořádá — festival organiser
SESTA Centrum choreografického rozvoje

za podpory — supported by
Ministerstvo kultury, Město Praha, Město Žďár nad Sázavou, Město Brno, Město Olomouc, Město Vyškov, Město Znojmo, Město Blatná, Město Písek, Město Třebíč, Město Havlíčkův Brod, Město Kladno, Město Středočeský územní svaz, Město Jihočeský územní svaz, Město Středočeský územní svaz, Město Jihočeský územní svaz

ve spolupráci — in cooperation
CAMP, Město Praha, Město Žďár nad Sázavou, Město Brno, Město Olomouc, Město Vyškov, Město Znojmo, Město Blatná, Město Písek, Město Třebíč, Město Havlíčkův Brod, Město Kladno, Město Středočeský územní svaz, Město Jihočeský územní svaz

mediální partneři — media partners
Vysoká škola múzických umění, Radio Wave, ICC, Město Praha, Město Žďár nad Sázavou, Město Brno, Město Olomouc, Město Vyškov, Město Znojmo, Město Blatná, Město Písek, Město Třebíč, Město Havlíčkův Brod, Město Kladno, Město Středočeský územní svaz, Město Jihočeský územní svaz

Festival se koná pod záštitou ministra kultury Martina Baxy, hejmana kraje Vysočina Vítězslava Schreka a francouzského velvyslance Alexis Duterra.

Staroegyptské léto na Tvrzi

(Dokončení ze str. 7)

Zajímavostí je svítící kopie Rosettské desky a způsoby, kterými Jean-François Champollion před 201 lety vyluštil hieroglyfy. Mimořádnou výstavu Žďár poskytl Český egyptologický ústav a repliky egyptských plastik zapůjčilo pražské Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur. Nechybí ani různé interaktivní prvky pro malé i velké, můžeme se také zkusit podepsat hieroglyfickým písmem.

V zábavném a badatelském duchu se ubírala i červnová Muzejní noc, při níž se návštěvníci seznámili s módou, náboženstvím, písmem a kalendářem starých Egyptanů. Kdo chtěl, zapojil se do ukázek munifikace a práce antropologů. Zejména ženy a dívky ocenily, že se mohly nechat egyptsky nalíčit s typic-

kým zvýrazněním očí.

Egypt je v muzeu ale dál a přináší zábavu i poznání při letních workshopech.

Úterky jsou v Regionálním muzeu věnované aktuální výstavě. Děti i jejich rodiče se seznámí se životem starých Egyptanů i s velkými objevy egyptologie. Činit se budou v tvořivé dílně, takže každý malý návštěvník si odnese malou památku.

Letní středy zase patří Výpravě do středověku. Muzejníci s dětmi a jejich doprovodem prozkoumají okolí tvrze a kostela sv. Prokopa a povykládají jak se ve středověku žilo. Návštěvníci si vyzkouší nejrůznější kostýmy a dojde i na tvůrčí dílnu.

Program začíná vždy v 10 hodin dopoledne a pořadatelé doporučují rezervaci.

-lko-

ELEKTROKOLA.cz

VELKÝ VÝBĚR SKLADEM ZA NEJLEPŠÍ CENY

Petrovice 71 NMnM
☎ 722 301 302

Máme rádi legendy aneb Bílé paní...

(Dokončení ze str. 7)

Dle místní legendy se Bílá paní zjevila také 4. ledna 1604 krátce po půlnoci páteru Mikuláši Pistoriovi, zámeckému zpovědníkovi. Vedla jej k Jáchymovi z Hradce, který právě umíral, a kněz mu právě včas poskytnul poslední pomazání.

Obě Bílé paní, rožmberská i hradecká, byly vděčným tématem mnoha autorů, třeba Aloise Jiráska. Jak se také dočteme na stránkách www.hradycz.cz/, krom Bílé paní dlela v zakletí na Jindřichově Hradci i Černá paní. Ta strojila rodu pánů z Hradce všelike úklady. Jednoho dne uloupila prvorozené dítě a prchla s ním skrze stěnu, která se před ní otevřela. Stíhali ji, avšak stěna se uzavřela. Po Černé paní zůstaly jen nesmazatelné otisky prstů, jimiž se opřela o zeď, když prchala se svým vzácným lupem.

Bílá paní, která se prý v tu chvíli objevila na vnější straně věže, leknutím zkameněla. Od té doby zůstala tam stát jako mramorová socha.

Bílá paní na Pernštejně

Za Bílou paní ale nemusíme tak daleko. Na hradě Pernštejně se vypráví hned několik pověstí.

Podle té první tu kdysi žila dívka Adléta. Otec ji poslal na hrad Veveří k markraběcímu dvoru. Nezkušená dívka ale podlehla svodům a domů přišla s outězkem. Tím svůj

Bílá paní na Jindřichově Hradci

Zdroj obrázku: www.hradeczije.cz

rod vystavila hanbě. Otec láteřil a ona zapírala. Až vyřkla křivou přísahu: „Pane Bože, jestli že jsem já břichatá, bodejť bych se hned na tomto místě propadla!“ A jen do dořekla, stalo se.

Bílá paní na Pernštejně prý byla krásnou hrdou dívkou.

Zdroj obrázku: Koruna Vysočiny

Začala se pak na Pernštejně zjevoval jako Bílá paní. Vidali ji s dítětem v náručí.

Bílou paní na Pernštejně prý bývala i nejstarší dcera hradního pána Žibřida. Jednou byl hrad obléhán přesilou Moravanů, kteří nechtěli polského pána a on se s nimi snažil dohodnout. Ale hrdá dívka nechtěla příměří přijmout a

předě všemi vykřikla. „Raději padnu, než se vzdát té holotě!“ Rozzlobený otec ji na místě proklál mečem.

Později se svého činu zhrozil a dceru dal pohřbit v kryptě hradní kaple. Pár dní po smutečním obřadu se chodbami začal procházet přízrak dívčí postavy v bílém.

I pernštejnské Bílé paní předpovídaly narození či úmrtí v rodině pánů z Pernštejna. Bílé nebo černé rukavičky naznačovaly, co rod čeká a nemine. Když prý v roce 1631 u německého Tangermünde padl poslední Pernštejn Vratislav, zjevila se Bílá paní na hradbách bez čepce, bědovala a lomila rukama. Po vymření rodu se vytratila.

Marnivá Eliška

Ale i nyní Pernštejnem bloudí po nocích duch. Je to rozcuchaná komorná Eliška. Krásná dívka se stále parádila a zhlížela v zrcadle, takže zanedbávala své povinnosti. Když chyběla na mši, přišel ji napomenout starý mnich.

Služka se na něho hrubě obořila a rozzlobený muž ji proklel. Ozvala se hromová rána a Eliška se propadla do země. A od těch dob prý bloudí chodbami Pernštejna.

Při prohlídce hradu si dejte pozor v Eliščině komůrce. I zrcadlo je prý od těch dob prokleté. Která žena nebo dívka by se do něj podívala, do roka ztratí veškerou svou krásu.

FESTIVAL FANTAZIE

28. ročník CHOTĚBOŘ 30. 6. – 9. 7.

- sci-fi
- fantasy
- horor

STARŠÍ
BRÁCHA
COMIC-CONU

- besedy, focení a autogramiády se zahraničními herci
- 40+ filmů v kině, seriály + přednášky a soutěže o nich
- videohry a stolní hry – turnaje i volné hraní
- komiksy a knihy – setkání s autory, pořady, workshopy
- kostýmy, výstavy, divadlo, fanouškovské zboží
- diskotéky, venkovní sportovní a taneční program

U Moravského Jadranu je krásně, užijí si nejen milovníci vody

HRÁZ Vranovské přehrady při západu slunce. Foto: archiv městyse Vranov n. D.

Naše letní pozvánka na výlet míří na Znojensko, k Vranclu čili Moravskému Jadranu.

Takovou přezdívku si pro svoji čistou a nejoblíbenější vodu vysloužila Vranovská přehrada. Je největší vodní nádrž na Dyji a desátou největší přehradou v Česku.

K oblíbenému letovisku v romantickém údolí to máme ze Žďáru 102 km jižním směrem, přes Velké Meziříčí, Třebíč a Moravské Budějovice.

Stojí za to zde strávit pár dní. Na své si přijdou nejen milovníci vody.

Po celou sezónu probíhá na pláži multikulturní akce s názvem Vranovské kulturní léto.

Vranovská přehrada byla ve své době moderním prvorepublikovým dílem. Jezero je i se svými meandry dlouhé přes 30 km. Na svém západním konci (nejblíže k Vysočině) dosahuje až k obci Podhradí nad Dyjí. To je místo, kde řeka začíná vodní nádrž napájet. Korunu má přehrada u obce Vranov nad Dyjí v západní části Znojemska.

Její stavba začala před 95 lety a

tím patří k nejstarším přehradám na našem území. Vodní nádrže na našem území se začaly stavět od konce 19. století, ale největší boom přehrad nastal od 50. let 20. století. Historickou výjimkou mezi nimi je ovšem jihočeský Jordán z roku 1492.

Hlavním důvodem stavby Vranovské přehrady byl fakt, že obyvatelstvo v povodí Dyje sužovaly časté záplavy. Po vzniku Československa v roce 1918 se stal hlavním investorem přehrady stát. Nejvhodnější místo pro výstavbu obří vodní plochy vybral profesor České VŠ technické v Brně Jaroslav Jahn, vlastní stavbu vyprojektoval dle švýcarského modelu rakouský stavební inženýr Ferdinand Schmidt. Stavba Vranovské přehrady vypukla v roce 1929. Její hráz je oboustranně zaklesnu-

ta do skalního masívu. Přehradní zeď Vranovské přehrady je v koruně vysoká 60 m, dlouhá 292 m a široká 60 m. Průměrná hloubka je 50 m.

Při svém dokončení v roce 1934 byla největší údolní přehradou v Československu a zároveň nejmodernějším vodním dílem svého druhu.

Okamžitě se začala plnit vodou. Z přehrady se dá lodí dopravit až pod dominantní hrad Bítov. Nad stejnojmenným městečkem v podhradí se však před 89 lety zavřela voda. Ještě do roku 1954 vyčníval nad hladinou zpola zatopený farní kostel sv. Václava s románskou rotundou. Později byla věž odstřelena kvůli bezpečnosti lodí. Dnes je okolí Vranovské přehrady vyhlášenou rekreační oblastí.

-lko-

E-KOLA
VYSOČINA

Adresa:
Žižkova 89 | OC Krystal

- největší výběr elektrokol na Jihlavsku
- roční servis v ceně nového kola
- výrazné sezónní slevy
- provádíme repase baterií
- diagnostiky systémů Bosch, Shimano, Sportdrive, Bafang

E-KOLA VYSOČINA s.r.o.
www.e-kolavysocina.cz

j07-16D

KULTURNÍ AKCE NA NÁBŘEŽNÍCH TERASÁCH

2023

24.6. KNAJPA OD 18:00 VSTUPNÉ 100,-	3.8. NA STOJÁKA K.HYNEK, T.MATONHA E.KOČÍČKOVÁ OD 19:00, PŘEDPRODEJ 300,-
30.6. LETNÍ KINO MADAGASKAR OD 21:00 VSTUPNÉ 50,-	11.8. PIVNÍ SLAVNOSTI KNAJPA OD 18:00 VSTUPNÉ 100,-
8.7. OCHUTNÁVKA VÍN KONEČNÝ OD 17:00 KAPELA NÁHODA VSTUPNÉ 100,-	25.8. LETNÍ KINO PRCI, PRCI, PRČÍČKY ŠKOLNÍ SRAZ OD 21:00, VSTUPNÉ 50,-
14.7. REVOCK OD 20:00 VSTUPNÉ 90,-	26.8. HORÁCKÁ MUZIKA OD 18:00 VSTUPNÉ 160,-
22.7. LETNÍ KINO PO ČEM MUŽI TOUŽÍ 2 OD 21:00 VSTUPNÉ 50,-	2.9. LETNÍ KINO SPLÁCHNUTEJ OD 21:00 VSTUPNÉ 50,-
29.7. KAPELA HEFFRON OD 20:00 VSTUPNÉ 100,-	

Můžete se těšit na grilování, prase na rožni a jiné dobroty, nachos ke sledování kina.

Informace: +420 773 844 112, www.nabrezniterasy.cz

Za deště se akce nekonají. Změna programu vyhrazena.

Lod' s názvem Poseidon si to „proplouvala“ Žďárem

VZPOMÍNKA na rok 2016 a cestu Poseidonu na Vranovskou přehradu. Bravurně „proplul“ i žďárskými křižovatkami. Foto: Lenka Kopčáková

Součástí flotily výletních lodí na Vranovské přehradě je největší loď na Moravě, nesoucí jméno starořeckého boha moře a vodního živlu. Do jara 2016 plul Poseidon po Vltavě v Praze. Poté se 32metrová loď vážící 52 tun vydala do nového působiště po souši.

Žďáráci si tak vzpomenu na neobvyklou podívanou, když skoro 5,5 metru široká loď projížděla na tahači klášterním barokním mostem a pak si

to „plula“ přes žďárské náměstí.

My jsme historickou jízdu zachytili 12. 4. 2016 odpoledne na křižovatce Brněnská – Horní - Novoměstská. Lidé se zastavovali a sledovali, jak machři z přepravní společnosti stáčí svůj náklad doleva. Osádka s rozměrným nákladem bravurně zvládla i kruháč s úzkým profilem na Brněnské ulici. Tak jestli na Poseidonu vyplujete až pod hrad Bítov, vzpomeňte si na jeho žďárskou cestu.

-lko-

Oživují staré písně a melodie Žďárska

Horácká muzika již 31. rokem šíří staré lidové písně našeho regionu i historické skladby. Současně doprovází žďárské folklorní soubory.

Parta podobně laděných nadšenců se poprvé sešla 21. 2. 1992, přesně v den 60. narozenin svého zakladatele Josefa Adžika Hory. Sam dlouhé roky hrál se špičkovými moravskými soubory, ale na duchod se usadil na Veselíčku, což bylo pro náš folklór požehnáním. Josef Hora začal k životu probouzet zapo-

Horácká muzika živě v rádiu

menuté horácké tance a písně, zpracoval rozsáhlý zpěvník původních písní a melodií. Ty nejhezčí upravil a zaranžoval, a vytvořil tak základní repertoár dnešní Horácké muziky. Ze skautských časů si nesl přezdívku Adžik.

V prosinci 2020 ve svých 88 letech odešel do muzikantského nebe, jeho

odkaz ale žije. Snahou Horácké muziky je připomínat posluchačům krásné horácké písničky a melodie a přivést je k jejich zpívání. Kapela vystupuje v severohoráckých krojích, které se nosily kdysi na Žďársku.

V květnu jsme si mohli Horáckou muziku poslechnout živě na brněnském Rádiu Proglas. Byl to koncert z trochu jiného ranku. V pořadu Pocta sv. Janu Nepomuckému provedla kapela instrumentální skladby z

období baroka a vybrané lidové písně z historických poutních kancionálů. Ukázky barokních kázání, tak jak v 1. polovině 18. století zaznívala ve žďárském cisterciáckém klášteře, se ujal Zbyněk Vintř.

Téma sv. Jana Nepomuckého doznívá po loňských oslavách 300. výročí od vysvěcení kostela na Zelené hoře. Tehdy Horácké muzice vyšlo nové CD s názvem Pocta sv. Janu Nepomuckému. -lko-

Primáš: V prostých lidovkách je síla

Primáš Horácké muziky Milan Novák vede kapelu deset let. Předtím ještě coby gymnazista dělal primáše v severočeském Krušnohore. Odpovídá v rozhovoru ŽN.

■ Lenka Kopčáková

Jak známo, Josef Hora byl jedním z posledních dvou dudáků na Vysočíně. Jeho pacovský kolega dudák si vychoval nástupce. Hraje i zde na Žďársku někdo na dudy?

Adžik byl všestranným muzikantem, jeho hlavním nástrojem byl klarinet, pak přešel na basu a hrál i na dudy.

Na Pacovsku mají dudácké muziky silnější kořeny než na Žďársku, proto tam přirozeněji vyrůstají nové generace. Když už jsem zmínil i svou první folklorní štaci v chomutovském Krušnohore, tak i v něm jsme začali hrát na dudy a ty se tam drží dodnes. Je to tím, že Krušnohor má blízko na Karlovarsko a Plzeňsko, stejně jako Pacov má blízko na jih Čech.

No, a my máme blíž na jih Moravy, tak nás to táhne víc k cimbalu.

Josef Hora patřil k nejvýznamnějším sběratelům horáckých lidových písní, hlavně z 19. století. Stojí váš kmenový repertoár na jeho záznamech?

Josefův zpěvník, úpravy jeho písní a tanečních pásem skutečně tvoří základ našeho repertoáru. Ve zpěvníku samotném je tolik krásných neznámých melodií, že z něho můžeme čerpat ještě hodně dlouho. Každý rok buď sami pro sebe, nebo pro žďárské folklorní soubory zaranžujeme a nacvičíme tři až pět písní.

Daří se vám nacházet i historické zdroje? Snad jsou nějaké ve vídeňských archívech?

Vzhledem k tomu, že Adžik do svého zpěvníku zařadil i písně z guberniálních sbírek, které v monarchii probíhaly od začátku 19. století, sami do archívů tolik chodit nemusíme - vystačíme si se starými zpěvníky. Mimochodem z české části guberniální sbírky po bombardování Vídně zůstalo stejně jen torzo a bohužel se často nedochovala ani jména sběratelů.

Lze historické písně zahrát tzv. z fleku?

Z fleku lze hrát všechno, otázka je, jak ona skladba nakonec vyzní. Když noty rozepisují do partitur, snažím se představit si různé zvukové varianty: s flétnou, houslemi, klarinetem, cimbaltem, basou se smyčcem nebo naopak, když se na basu brnká. Často to pak testujeme na zkouškách a volíme konečnou úpravu tak, aby se nám zvukově líbilo a aby nás to bavilo. Pak to může bavit i naše posluchače.

Lze zachovat autentičnost, nebo jsou nutné současné úpravy?

Určitě se snažíme nedělat žádné divočiny v melodii, harmonii a ani v rytmu. Nicméně nevíme, jak tu či onu skladbu hráli v roce 1823. Nejspíš s méně nástroji, na 2-3 akordy, a vesměs bez hudebního vzdělání. Zkrátka ty lidovky interpretovali v naprosto odlišných podmínkách než my.

Jakých písní a skladeb si sám nejvíce vážíte?

To záleží na mém aktuálním rozpoložení... Někdy jsem vděčný, že se nám daří zvládnout zahrát a zazpívat něco náročného. Třeba na našem posledním CD máme autorskou skladbu „Jak jsme táhli na Napoleona“, a tu

VZPOMÍNKA na premiéru Pocty sv. Janu Nepomuckému z června 2020. Koncert Horácké muziky v zelenohorském chrámu. Primáš Milan Novák uprostřed s houslemi. Foto: Pavel Černý

jsem popravdě aranžersky dost překombinoval. Takže když se nám její energií a poselství podaří předat posluchačům, fakt si toho vážím.

A jindy si naopak vychutnávám lehkost a jednoduchost těch nejobyčejnějších lidovek, protože v té prosté přirozenosti je neuvěřitelná síla a čistota.

Povězte něco o partě Horácké muziky?

Současná Horácká je především pestrá věkem, nástroji i repertoárem, jsme amatéři, kteří prošli víceméně jen hudebkami v různých koutech naší země. I pár z nás žďárskou ZUŠ. Jak jsem naznačil, vyrostli jsme i v různých folklorních oblastech, ale o to víc nás baví být spolu, muzicírovat a vymýšlet nové projekty. Scházíme se ke zkouškám jednou týdně v prostorách gymnázia.

Jaké civilní profese se v Horácké muzice sešly?

Jsmo pestří věkově, regionálně i oborově - od učitelství ZŠ a SŠ přes marketing, pojišťovnictví, farmácii i stomatologii, zahraniční obchod až po IT. Tomu se věnuje náš dvorní fotograf Pavel Černý. Přítom taky stíháme mít mezi sebou současně studenta, maminku na mateřské i důchodce.

Na Horácku se píše o skřipáckých muzikách. Jaké nástroje bývaly zde na Žďársku v lidových kapelách běžné?

Dnes máme v Horácké muzice troje housle, violu, klarinet, flétnu, cimbal a basu. O dřívějším instrumentálním složení se toho moc neví, ale předpokládá se, že na severu Horácka sólový zpěv doprovázely citery, harfy a malé cimbalý. V kapelách k tanci a zábavě hrály v různých kombinacích housle, klarinet, cimbal, dudy, lesní rohy, buben nebo vozemboch a k tomu všemu samozřejmě basa. I Adžik nás chválil, že občas naše hraní osvěžíme bubínkem.

Skřipácké muziky byly fenoménem hlavně na Jihlavsku. Ve Velkém Beranově se dochovala muzika až do 50. let 20. století. I my v repertoáru máme několik skřipáckých písní, ale skřipky nemáme.

Hrávali v kapelách výsadně jen muži?

Když si čtu v pramenech, narážím jen na samá mužská jména, takže bych si spíš tipoval, že to byl mužský svět. A zřejmě nešlo jen o snahu držet stůj co stůj tradice a la Vídeňská filharmonie, ale spíš proto, že to byla řehole.

Řehole je to i dnes, proto si naše tři ženy velmi hýčkáme - třeba i tím, že cimbalistka si svůj nástroj nemusí nosit sama.

Spolupracujete s folklorními soubory, což bylo vidět při nedávném Dni Žďáru 10. června...

Doprovázíme Studánku, Bystřinku, Kamínky a občas i nejmladší Rozmarýnek. Baví nás to, ale současně je to obrovský objem práce a času, takže soubory často vystupují jen na naše nahrávky nebo vlastní zpěv.

Kam nyní Horácká muzika míří?

No jasně, že ke hvězdám, protože svou činností rozvíjíme a rádi inspirujeme úžasnou komunitu hostujících muzikantů, zpěváků a milovníků folklóru. Moc se společně těšíme na další koncerty, zahraniční akce a třeba i nějaké další album.

Kde nejdál jste vystupovali a spojili jste se i s jiným lidovým souborem?

Za posledních deset let jsme hráli několikrát v Polsku, Rakousku a na Slovensku, nejdál ve francouzském Cairanne. S jinými soubory si zahrajeme často na festivalech nebo zájezdech - naposledy jsme se třeba spojili s Hanáckou mozekou z Litvli. Před 10 lety jsme doprovázeli jubilující Žďaráček a s jeho přípravkou nahráli i pár skladeb na CD.

Se Žďaráčkem jsme tehdy hráli i pár klasických skladeb, a i když to není naše parketa, společně nám to znělo parádně.

A na závěr - z čeho máte radost?

Že v tomto školním roce začala při ZUŠ hrát dětská folklorní horácká muzika. Podle Josefa Adžika Hory se jmenuje Josefka a vede ji Simona Cveková.

Jak je to se zdravotním pojištěním absolventů

Čerství absolventi vysokých škol by měli zpozornět. Toto je otázka, která se jich aktuálně týká:

Ukončila jsem studium na vysoké škole. Do kdy za mě platí stát zdravotní pojištění? Musím něco hlásit?

Jak vysvětluje Viktorie Plívová, tisková mluvčí naší největší zdravotní pojišťovny, stát je plátcem pojistného za nezaopatřené dítě po dobu jeho soustavné přípravy na budoucí povolání, maximálně do 26 let.

„Student, který ukončí vysokou školu, je považován za nezaopatřené dítě ještě i kalendářní měsíc, ve kterém řádně ukončil studium a také měsíc po něm následující.

Tzn. měsíc, ve kterém student složí závěrečnou zkoušku na vysoké škole, nikoli datum promoce,“ upozorňuje.

Aby studenti zůstali zařazeni v kategorii státní pojištěnec, musí splňovat několik podmínek. Zatímco v měsíci, kdy student složí poslední státní závěrečnou zkoušku, může být výdělečně činný, tak pro „druhý“ měsíc (tzn. měsíc po něm následující) platí několik podmínek – nesmí po celý tento „druhý“ měsíc vykonávat výdělečnou činnost ani nesmí pobírat podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci. „Pokud by

student vykonával výdělečnou činnost celý tento kalendářní měsíc, bude vyřazen z kategorie státních pojištěnců,“ dodává mluvčí.

Pro názornost Viktorie Plívové dokládá jasná pravidla, jaké má absolvent vysoké školy možnosti z pohledu zdravotního pojištění:

- nastoupí do zaměstnání – pojistné hradí v roli zaměstnance a také ho za něj odvádí zaměstnavatel
- začne podnikat – pojistné platí sám jako osoba samostatně výdělečně činná
- přihlásí se na úřad práce – pojistné za něj platí stát
- nepřihlásí se na úřad práce (a není za něj plátcem pojistného stát z jiného důvodu) – pojistné si musí platit sám jako OBZP

Období mezi bakalářským a magisterským studiem

Absolvent bakalářského studia je podle Plívové považován za nezaopatřené dítě i po dobu od ukončení studia na vysoké škole do dne, kdy se stane studentem téže nebo jiné vysoké školy.

(Pokračování na str. 15)

Žďárský patriot zachytil mizející řemesla a profese

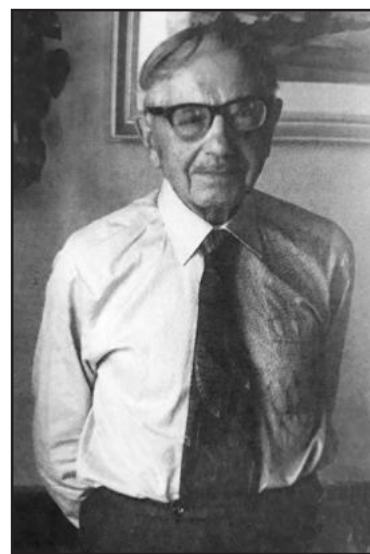
Popsal dnes již zaniklá řemesla a profese, které bývaly ve Žďáře začátkem předchozího století ještě běžné.

A to je dobře. Málokomu z nás dnes již něco napoví povolání jako drnomistr, městský lampář, hřebenař, pícmochr, bagounář, svíčková bába, oplatkářka, přesličkář, lubař, řemenář, kumštovní tkadlec nebo dokonce sběratelka psích výkalů – mimochodem produktů důležitých na vydělávání jemných rukavičkářských kůžek...

Žďárský patriot, kantor a kronikář František Mokřý si dal tu práci a všechna tato zanikající povolání zaznamenal, mnohdy jejich poslední vykonavatele znal ze svých klukovských a mladých let.

Jeho nejobsáhlejší práce věnovaná řemeslu se týká dějin ševcovství na Žďársku. Ale zajímavé jsou i kapitoly o dnes již zaniklém sirkařství, výrobě papíru, o vápenkách a cihelnách, mlýnech a pazdernách, výrobě dýmek a dalších oborech, kterými se staří Žďárci i jeho současníci živil.

Málo se ví, že F. Mokřý byl také zakladatelem selské jízdy na Žďársku. Vlastenecké jezdecké bandérie vznikaly od 19. století na českém a moravském venkově. Posilovaly cel-

FRANTIŠEK MOKŘÝ

Zdroj: kniha František Mokřý
Město

kový zájem o chovatelství koní a celkové sebevědomí sedláků. Selské jízdy byly zakázány za okupace coby organizace nepřátelské Německé říši.

František Mokřý získal nedávno Cenu města in memoriam. O tom více na str. 19.

-lko-

 PBS Velká Bíteš

PŘISTAŇTE V PBS
U ČESKÉHO VÝROBCE LETECKÝCH MOTORŮ

< ZKRÁCENÁ PRACOVNÍ DOBA
< VOLNÉ VÍKENDY
< 13. A 14. MZDA

pbs.cz/kariera

Buena Vista
RESTAURANT

Hudební Čtvrtky 2023

každý čtvrtek od 18:00 hod.
těšíme se na Vás - team Buena Vista

sledujte web a facebook

www.buena-vista.cz

NÁBOROVÝ PŘÍSPĚVEK
50.000,-

PRACUJTE PRO JEDNU Z NEJDŮVĚRYHODNĚJŠÍCH FIREM V ČR

PŘIJME IHNEDE DO PRACOVNÍHO POMĚRU

• **ELEKTRIKÁŘ**

Pro další informace nás kontaktujte na

www.mokov.com/kariera nebo **567 120 130-133** (8-15 hod.)

Jak je to se zdravotním...

(Dokončení ze str. 13)

„Podmínkou je, že toto studium bezprostředně navazuje na skončení studia na původní vysoké škole – nejdéle po dobu tří kalendářních měsíců,“ uvádí.

Pokračování ve studiu s odstupem času

Pokud by se absolvent rozhodl pokračovat na vysoké škole až s odstupem času, kdy např. pracuje nebo podniká, bude za něj stát opět plátcem pojistného od chvíle, kdy začne studovat. To po dobu jeho vysokoškolského studia, maximálně

však do 26 let.

Oznamovací povinnost pojištěnce

Na závěr mluví Viktorie Plívová připomíná, že absolvent má vůči zdravotní pojišťovně oznamovací povinnost – musí oznámit zdravotní pojišťovně všechny skutečnosti, které mají vliv na platbu pojistného na zdravotní pojištění, a to do 8 dnů. Výjimkou je případ, kdy pojištěnec nastupuje do zaměstnání. Pak oznamuje jeho přijetí do zaměstnání zaměstnavatel.

-lko-

Vtipy ze zaměstnání

■ Při přijímacím pohovoru: „Kolik je vám let?“

„No, mám to blíže ke třicítce než ke dvacítce.“

„A kolik je to doopravdy?“

„Padesát.“

■ „Ty vypadáš ale skvěle, Ireno! Měla jsi dovolenou?“ ptá se přítelkyně.

„Já ne, ale můj šéf,“ odpoví klidně dotázaná.

■ Šéf k zaměstnanci: „Věříte na posmrtný život?“

Zaměstnanec: „Nevěřím, není žádný důkaz, že by existoval.“

Šéf: „Teď už ano! Po tom, co jste včera odešel z práce dříve, abyste stihl strýcův pohřeb, se tady váš strýc osobně zastavil a hledal vás.“

■ Já tu novou práci nedávám, klepe se mi celé tělo.“

„A co děláš?“

„Pracuji na stavbě se sbíječkou.“

■ U holiče: „Proč mi, pane mistre, vždycky vypravujete tak strašidelné historky, když mě stříháte?“

„Protože vám při nich vstávají pěkně vlasy a pak je jedna radost stříhat.“

■ Říká mistr na stavbě učni: „Hele, nepotrpím si na zbytečný řeči. Když takhle zakejvám ukazovákem, tak přijdeš, jasný?“

Učeň na to: „To je dobře, pane mistre, že si rozumíme. Když já takhle zvednu prostředníček, znamená to, že nepříjdu.“

-red-

Více na www.ivtipy.cz

VOŠ a SPŠ Žďár nad Sázavou
přijme učitele/ku:

více informací

Odborných předmětů

- Elektrotechnika
- Technická zařízení budov
- Informační technologie

Všeobecně vzdělávacích předmětů

- Matematika

Požadujeme

- Vysokoškolské vzdělání daného směru
- Znalost MS Office
- Trestní bezúhonnost, zdravotní způsobilost
- Komunikativnost, organizační schopnosti, spolehlivost a aktivní přístup

V případě zájmu zasílejte žádosti společně se strukturovaným životopisem:

E-mail: personalni@spsr.cz, tel.: 566 651 217

PŘIJME UČITELE/KU

VŠEOBECNĚ VZDĚLÁVACÍCH A
ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ

z07-spšM

Teleflex

Začněte svou kariéru v Teleflexu ještě dnes!

- INŽENÝR/KA KVALITY
- Řízení a koordinace nápravných a preventivních opatření (CAPA)
- Klíčová podpora týmu kvality

Expertí na lékařskou techniku, kterým na lidech záleží

+420 566 510 410
kariera.zdar@teleflex.com
www.praceteleflex.cz

z07-tfxM

Michal Olšiak vsadil na zvětšený detail

Náš letní tip zve do valtického zámku, ale úplně jinak, než byste čekali. Zimní jízdnáru zámku totiž ovládli Megabrouci.

Autorem výstavy je žďárský výtvarník Michal Olšiak, jeho tým výstavu připravoval deset let.

■ Lenka Kopčáková

Výstava Megabrouci je ojedinělá i ve světovém měřítku. Najdeme tu 25 modelů a někteří hmyzíci měří až šest metrů a váží tunu. Zkoumat je tak můžeme bez makro lupy, neboť jde o extrémní zvětšení v perfektním detailu.

Díky doprovodným textům má výstava i silný ekologický podtext a rozhodně zaujme celou rodinu. Megabrouci jsou k vidění do 17. září.

Na otázku, zda tak zajímavou výstavu neplánuje přiblížit svému rodnému městu, Michal Olšiak vysvětluje, že ve Žďáru na ni nejsou dostatečné prostory. Valtická zimní jízdnáru je zcela největším historickým sálem na Moravě. Ale možná prý v Brně...

A jak že vlastně autor betonových soch přišel na megabrouky?

S úsměvem říká, že jak to prý bývá, nenápadně...

„Chtěl jsem koupit dětem mikroskop, ale nakonec jsem koupil makro lupy. Mikroskopem můžete koukat pouze na tenké plátky, třeba tkáň nebo na něco, co lze prosvítit. Ale makro lupa je dobrá na povrchy,“ vysvětluje.

Zpočátku s chlapci zkoumali třeba kus chleba, listy ap. Až jednou pod lupy položil brouka...

„V té chvíli se mi otevřel nový vesmír. Takové množství detailů, ta dokonalá symfonie tvarů a barev - naprosto mne to ohromilo,“ ohlíží se Olšiak.

Když pak o tom přemýšlel jako sochař, došlo mu, že vlastně ještě nikde neviděl, že by někdo udělal perfektního zvětšeného brouka. „Vlastně už jsem ve své fantazii uviděl celou výstavu velikých hmyzáků,“ směje se.

Na pivo o tom dali řeč s kamarádem Oldou. Uměleckého skláře nápad též nadchnul. A tak začali jezdit na burzy a navštěvovat entomology.

Stačí se prý podívat přes makro lupy i na obyčejnou mouchu a objevíme nesčetné množství detailů.

„Spousty chloupků a trnů, jež se s dalším přiblížením stávají ještě složitější. Jen každé její oko se skládá z 3500 faset, čili malých očí,“ popisuje.

Kamarádi si pronajali dílnu a pustili se do jejich prvního brouka. „Byl to nosorožek filipínský. Šestimetrový brouk nám dal fakt hodně práce,“ nezapomene Michal.

Včela byla druhým hmyzákem, do kterého se pustili. Pětimetrový exponát včely medonosné patří k těm větším na výstavě. A vzhledem k její chlupatosti také k nepracnějším.

„Trvalo to skoro dva roky a já si uvědomil, že celou výstavu jen s Oldou nedáme. Další roky už nás na to bylo pět a práce šla o poznání rychleji,“ říká.

Ke snímku, kde na včele sedí jeho syn říká, že exponáty nejsou interaktivní. Vyfotil je pouze kvůli měřítku.

„Včely jsou fascinující tvorové, což vám každý včelař potvrdí. Nejenže mají unikátní sociální systém, ale disponují i poměrně vysokou inteligencí. Na včelím opylení je závislé až osmdesát procent rostlin na Zemi. Jsou zde již 350 milionů let,“ podotýká umělec.

POMĚRY k lidské postavě. Na včele sedí autorův syn.

Foto: archiv autora

Megabrouci jsou světově ojedinělí

Za každým vystavovaným „broučkem“ jsou tisíce hodin studia u makro lupy a následného ručního převodu do reality. V partě nadšenců se vystřídal asi desítky lidí a trvalo celých deset let, než výstavu dokončili. Byla zkouškou trpělivosti a vytrvalosti. Ale teď je tu a stojí za vidění.

Podle Michala Olšiaka je specialitou některých hmyzáčků to, jak jsou velmi chlupatí. Aby nadšenci dokázali napodobit originál, museli připravovat až desítky tisíc chlupů.

„Každý chlup se musí ohnout, zabrousit do špičky, nabarvit, předvrtat a nalepit. Každou plošku stokrát zabrousit a znovu porovnat s originálem,“ líčí umělec. Někdy trvalo i měsíc, než byl brouk hotový. Exponáty se mohou vystavovat jen v interiéru. Hlavními materiály jsou vlákna, sklolaminát, tmely...

V ekologickém podtextu výstavy se třeba dozvíme, že hmyz je nejrůznodější skupina živočichů na Zemi. Představuje až 90 % všech živých forem a naše planeta je jim domovem více než 350 milionů let. Řada rostlin i živočichů je na hmyzu závislá a platí to i obráceně. Zkrátka a dobře, je to základ ekosystému naší planety Země.

Popsáno je přibližně milion druhů, ale odhaduje se, že dalších 10 milionů zůstává nepopsaných.

Kdo je Michal Olšiak

Žďárský rodák Michal Olšiak letos v květnu oslavil pětadvacátiny. Malíř, sochař i cestovatel nejvíce proslul bájnými sochami na Žďársku. Jsou z pískovce či betonu a staly se turistickou atrakcí v krajině. Vždy se nějak vztahují k místním pověstem a zvláštnostem.

Jeho plastiky potkáme i jinde v Česku a také v Německu a Itálii.

Olšiakova nejstarší socha Mamlas již od roku 2005 hlídá vyhlídku nad Žďárem, kousek od Starého Dvora. Zaujme i sousoší Hraniční kámen u Pílské nádrže,

DESET let přesné pipelky, byť v mega rozměrech. Autor nápadu Michal Olšiak při práci.

kdy do Čech nahlíží moravská orlice a na Moravu český lev.

Nedaleko Hamrů nad Sázavou stojí pohádkový Hamrůň a před jízdnou betonový kuň marně bojuje s bažinou. Dle pověsti nemá šanci...

Až půjdete kolem Rozštípené skály ke Šlakhmru, najednou se u cesty vynoří hlava mamuta. Ve směru do Přibyslavi se zase u silnice neleknete ronovského draka...

Olšiakovy sochy baví hlavně děti. Klidně snesou i jejich bližší zájem. Na Žďársku

mají svoji mapku Putování po sochách Michala Olšiaka a dostaly se i do pexesa.

Michal Olšiak se dříve pravidelně účastnil mezinárodních soutěží v sochání z písku a sám každoročně v jihomoravské Lednici pořádá přehlídku písčinych soch.

Ta letošní s volným zadáním je k vidění do konce října v lednickém parku Štěp. Dvacet obřích soch vytvořili autoři z Česka, Portugalska a Německa a na díla padlo na 1500 tun mořského písku.

Takže sváču do batůžku a vyražte!

Česká strojařina pro skutečnou budoucnost

Hledáme vedoucí projektů, dílenské mistry a svářeče pro projekty dodávané po celém světě.
☀ Nabíráme i v létě!

skutecnabudoucnost.cz

Ve 2JCP vymýšlíme a vyrábíme pokročilé strojírenské celky zejména pro moderní, čistou energetiku po celém světě.

My máme budoucnost zajištěnou. A vy?

2JCP, Průmyslová 162, Třebíč
tel: **601 111 077**

email: **pracetrebic@2jcp.group**

Podvodníci stále o krok vepředu

Podvodníci vymýšlejí stále nové způsoby, jak připravit ostatní o peníze. Nyní se vydávají za zástupce telefonních společností.

Policisté nám radí být velmi obezřetní při komunikaci s lidmi, jejichž totožnost si nemůžeme osobně ověřit.

Jak informuje kpt. Martin Hron, koordinátor prevence kriminality Krajského ředitelství Policie Kraje Vysočina, objevují se případy, kdy se pachatelé vydávají za operátora/zástupce telefonních společností. Poukazují, že je nutné vyměnit zastaralou SIM kartu.

„Volající může být muž i žena, dokáže být velmi přesvědčivý a působí sebejistě. Argumentuje zabezpečením telefonu, jeho cílem je ale vylákat zasláné číselné kódy. Podvodník si pak zřídí eSIM kartu, získá vládu nad telefonním číslem a přístup do aplikací,“ vysvětluje kriminalista.

Následně se podvodník pokouší dostat k finančním prostředkům majitele telefonu, rychle odčerpat peníze, případně si ještě na účtu podvedeného sjednat úvěr. Majitelé naopak přestane telefon fungovat a ztratí kontrolu nad telefonním číslem, včetně s ním svázanými službami a aplikacemi.

Zkušenosti s tímto typem podvodu má muž z Jihlavska, kterému se volající představil jako operátor telefonní společnosti a informoval ho o nutnosti převedení zastaralé SIM karty na novou eSIM kartu. Muž poté přijal zprávu a číselný kód volajícímu nadiktoval. Následovalo zaslání dalších kódů, které nic netušící muž

opět předal.

Podvodník si následně vytvořil novou eSIM kartu, získal vládu nad telefonním číslem a přístup do aplikací.

Přihlásil se do účtu, kde má muž uložené virtuální karty, a v několika výběrech vybral 150 tisíc korun. Muži telefon přestal fungovat a následně zjistil, že se stal obětí podvodníka.

Případ policisté prověřují pro podezření ze spáchání trestných činů krádeže, neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku a dále neoprávněného přístupu k počítačovému systému a neoprávněného zásahu do počítačového systému nebo nosiče informací.

„Pachatelé při hovorech rádi využívají dobu, kdy předpokládají, že jsou lidé zaneprázdnění, a nemají tak dostatek času na důkladné vyhodnocení nastalé situace. Pozor tak dáváte zejména na nenadálé hovory v době oběda či ve večerních hodinách. Nenechte se přesvědčit o nutnosti jednat hned, bez důkladného promyšlení,“ radí policista.

Pro úplnost dodává, že eSIM karty mají podobu vestavěného čipu, který se umísťuje napevno do základní desky telefonu (případně tabletu či chytrých hodinek). Znamená to, že ani nelze aktivovat službu na dálku u mobilních telefonů, které tuto kartu nemají.

Majitel telefonního čísla si o zřízení eSIM karty žádá v případě zájmu sám, nikoli aktivní nabídkou „operátora“.

SLUŽBY MĚSTA JIHLAVY
Služby pro spokojenou Vysočinu

Přijmou do pracovního poměru

**automechanika
/autoelektrikáře**

Požadujeme:

- Vyučen v oboru automechanik/autoelektrikář
- Řidičský průkaz sk. B, C
- Svářečský průkaz MIG/MAG, Tig - výhodou
- Praxe v oboru vítaná – není podmínkou
- Vhodné i pro absolventy
- Jedná se o práci na opravách a údržbě osobních, nákladních a speciálních vozidel, strojů a zařízení.

Nabízíme:

- Perspektivní práci v jednosměnném provozu
- Zázemí zavedené společnosti
- Bohaté zaměstnanecké benefity / příspěvek na penzijní připojištění, stravenky, plavanky, permanentky na sportovní a kulturní akce, atd.
- 5 týdnů dovolené
- Příspěvek na dovolenou a vánoce

Nástup možný od 1. 7. 2023

Kontakt: Rostislav Kašpar, mobil: 608 666 418, e-mail: kaspar@smj.cz

Jeho snem je vrátit Žďáru Appaloosu

S KONĚM Pechie na vyjížďce.

Když koníčkem jsou koně. – A ne ledající, rovnou ti indiánští.

Jeho snem je vrátit do Žďáru koně plemene Appaloosa. Sám kdysi jednoho sedlal a nedá dopustit na jeho povahu a odolnost.

■ Lenka Kopčáková

Kdo by řekl, že Jan Aksamit jezdíval western? Je to úplně obyčejný muž, tedy dokud nepromluví. Pak je patrné, že koně jsou jeho všechno. Vždy, když mu bylo nejhůř, ho z toho dostali.

Kdysi svoji absolventskou práci nazval: Kůň ti pomůže vrátit ztracenou lidskou důstojnost. I s odstupem času na tom stále trvá.

„Dokud má člověk koně, dokáže překonat řadu tak těžkých věcí, které si jeho soupeřníci ani neumí představit,“ říká muž, s nímž se osud nemazlí. Jezdec a kůň mají být podle Jana partneři. Jakmile poznal nenásilný westernový způsob ježdění, věděl, že to je to pravé.

Coby desetiletého chlapce jej ke koním přivedla matka. Tehdy oba prožívali nedobré období při jejím politickém pronásledování. Ale to by bylo na jiný příběh. Stále se stěhovali, chlapec trpěl po svém a stonal. Po návratu do Žďáru mu chtěla maminka dát pozitivní impuls.

„Nezapomenu na můj první den u ohrady. Ze stání ke mně vykouklá obrovská bílá klisna a já se hrozně bála. Zároveň mě ale přitahovala,“ vzpomíná.

Cestou ze školy tu chlapec postával a záviděl jezdcům. A tak jej už nějaký čas pozoroval trenér Tomáš Černý. Jednou chlapec řekl, ať odpoledne přijde.

„Vývedl osedlaného koníka smířeného s osudem a na mě šly mráčky. Ale on prý: ‚Tak dost, kluku, ať už jsi nahoře!‘

Chvilí jsem seděl jako zmoklá slepice, ale pak jsem se osmělil a kupodivu jsem nespádl,“ vzpomíná s úsměvem dnes 43letý Honza.

Později ke koním běhal denně šest kilometrů za každého počasí a dokonce s maminkou trávil ve stáji Štědrý den.

Opět nedobrovolně kočovali. Vždy na novém místě hledali koně. I dnes, když je jim nejhůř, pustí si seriál Dobrá voda. Pro oba je pohazením po duši.

Šumava ze hřbetu koně

Na Šumavu je zavál osud koncem 90. let. Právě zde Jana oslovil westernový způsob ježdění. Jak vysvětluje, doposud znal jen anglický způsob, kdy kůň je připravován cíleně, aby dosahoval špičkových výkonů.

„Kvůli zátěži šlach a vnitřních orgánů se ale délka života dostihových koní krátí i na devět let. Kdežto kůň zaměřený na western se dožívá třikrát tolik a přitom je stále výkonný,“ vysvětluje koňák. Zasněně vzpomíná na nádhernou krajinu Šumavy a svých osmnáct.

„Zde jsem jedním dechem četl knihu od amerického cvičitele koní Montyho Robertse. Jmenovala se Muž, který naslouchá koním. Naše parta se snažila jednat podle jeho zásad,“ říká.

K lepšímu dodává, že o Robertsovu metodu obsedání koně se dokonce zajímala i britská královna Alžběta II. a vyslovila cvičiteli uznání.

Krátké koňské štěstí

V roce 2001 osud zavál dvojici do Kroměříže. Matka zde dostala učitelskou práci. Bydleli v internátu zemědělské školy. Jenže obor agropodnikání byl zrušen a Jan musel na jinou školu.

„Ředitel mi udělil nevídanou výjimku.

TYPICKÝM znakem Appaloosy jsou výrazné oči s dobře viditelným bělmem kolem duhovky. Foto: archiv Jan Aksamit

Mohl jsem se účastnit praktického výcviku v oboru chovatel a jezdec z povolání. To byly pro mne ty nejkrásnější časy,“ říká.

Zde Jan zapomněl na veškeré osobní trápení a našel si koňské i lidské kamarády. Platilo tu jedno pravidlo - za každé vulgární slovo trest - dolů ze sedla. Kdo není gentleman, nepatří na koně...

Pak se ale škola sloučila s jinou a on již jako cizí neměl do Hubertcentra přístup.

„Přátelství mezi koňáky se však neztráčí a jedna mistrová mne pozvala na svoji farmu. A najednou vidím, že jezdí western. Paráda,“ vzpomíná.

Jan Aksamit nakonec své vzdělání završil v oboru agropodnikání na SOŠ v Kloboukách u Brna. Ve své seminární práci se rozepsal o Appaloose. Dodnes je jeho srdeční záležitostí.

Jak zaslouženě vysvětluje, jde o potomky španělských koní. Strakaté a všestranné plemeno vzniklo díky indiánům z kmene Nez-Perce, kteří jej šlechtili již od 16. století. Po porážce americkou kavalérií v roce 1877 převzala indiánské koně armáda, chov Appaloosy skoro zanikl. Až v roce 1938 se sedm mladých žen „cowgirls“ z různých států USA spojilo a v Appaloosa Horse Clubu nastartovaly záchranu strakatého koně. Zájemem USA je dodnes toto vzácné plemeno šířit po světě.

Založil Klub přátel plemene Appaloosa

Jan Aksamit vzpomíná na rok 2003, kdy ve žďárském jezdeckém společenství, které zbylo z původního velkého jezdeckého oddílu, dva koně plemene Appaloosa měli.

„Jednoho z nich kamarádka koupila v 80. letech z Rakouska. Byl čistokrevný

po obou rodičích. Měli jsme sen, posbírat peníze a vstoupit do amerického Appaloosa Horse Clubu. Mohli bychom tak s podporou rozšířit chov,“ vzpomíná.

Jenže poměry se změnily a objekt se stájem připadl novému majiteli. Společenství dostalo výpověď z nájmu a koně museli pryč. Dnes již žďárský čistokrevný koník nežije.

„Stále doufám, že se nám podaří Appaloosu do Žďáru navrátit,“ přeje si Jan. Pořád je tu totiž naděje na finanční podporu a poradenství z USA. „Máme průkazní doklady toho, že jsme zde Appaloosu chovali,“ poukazuje.

„Bez této pomoci by myslím v ČR domácí chovy Appaloosy vůbec nevznikly. Od 90. let ministerstvo zemědělství nečinilo pro jezdce skoro vůbec nic. Většinou museli lidé spoléhat na své peníze nebo na podporu ze zahraničí,“ poukazuje.

Jan Aksamit je v kontaktu se členy Appaloosa Horse Clubu ze státu Idaho a na Facebooku založil skupinu Klub přátel plemene Appaloosa ve Žďáru nad Sázavou.

„Je už nás 29 lidí rozličného věku ze Žďárské, Vysočiny i ze zahraničí. Převážují ženy. Druhou nejstarší členkou je paní Maureen Aksamit Kipper ze státu Nebraska (USA),“ informuje.

Pojí je úsilí o popularitu westernových plemen mezi jezdeckou veřejností. Tito všestranní koně dokáží být užiteční i ke služebním účelům, např. při policejní pochůzkové činnosti v terénu.

„Pomohlo by, kdyby se nám přihlásili jak fandové Appaloosy, tak i majitelé koní jakéhokoliv plemene, aby nás bylo co nejvíce. Po oficiálním založení organizace by byla větší šance dosáhnout na dotaci. Máme se k čemu vracet a co napravit. Aby koně nakonec vůbec ze Žďáru nevymizeli,“ poukazuje na závěr koňák.

Město ocenilo Františka Mokrého

V pořadí již osmá novodobá Cena města Žďaru nad Sázavou za rok 2023 byla předána. Stalo se tak slavnostně o Dni Žďaru, v sobotu 10. června na Farských humnech.

Nejvyšším počtem udělených hlasů Žďaráci nominovali Františka Mokrého, in memoriam - za zásluhy v oblasti kultury. Zastupitelé města návrh občanů letos na jaře potvrdili.

Cenu města in memoriam převzal od zástupců radnice vnuk Františka Mokrého, Ivo Šimurda, též učitel.

Cenu in memoriam převzal vnuk

Ocenění mělo podobu pamětního listu a medaile v etuji. Vnuk se podepsal pod slavnostní zápis o události v městské kronice.

František Mokrý se narodil 3. 10. 1891 v domě č. p. 136 na Velkém náměstí (dnes nám. Republiky). Po absolvování měšťanky vystudoval c. k. učitelský ústav v Hradci Králové.

Jako odborný učitel měšťanské školy ve Žďáře n. S. ovlivnil několik generací.

František Mokrý činorodě zasáhl do mnoha oblastí života města: v dějepisectví, geografii, lingvistice a biografii významných osobností města. V oblasti lexikologie spolupracoval s Ústavem pro český jazyk Čs. akademie věd. Jako účastník 1. světové války František Mokrý získal řadu vyznamenání a hodnost kapitána.

Byl také kronikářem a zakladatelem Kulturního zpravodaje města Žďaru. Až do pozdního věku se věnoval aktivnímu sportu nejen doma, ale i v zahraničí, účastnil se např. maratónského běhu v italském Viaregiu a rovněž v Kanadě.

František Mokrý zemřel ve věku úctyhodných 101 let dne 4. 8. 1992 ve Žďáře. Zanechal po sobě nespočet rukopisů, mj. i výpisy z kronik obou válečných období.

Knihovna M. J. Sychry vydala jeho biografie osobností Otokara Veliše, Leopolda Smejkal, Maxe Novotného.

Kdo byl letos také nominován

Na Cenu města za rok 2023 byli zároveň nominováni tito občané:

- **Ing. Jaroslav Švarc, CSc.**, in memoriam – za významné zásluhy v oblasti českého lesnictví a myslivosti
- **Petr Bednář** – za celoživotní přínos výchově a vzdělávání dětí a mládeže a za rozvoj skautingu
- **Mgr. Karel Herold**, in memoriam - za celoživotní přínos výchově a vzdělávání mládeže, za veřejnou činnost ve prospěch města a za práci ve Sboru dobrovolných hasičů Zámek Žďár nad Sázavou
- **MUDr. Marie Košťálová** – za celoživotní přínos městu v oblasti zdravotní péče, kultury a za zásluhy o rozvoj veřejného života
- **Božetěch Toman**, in memoriam – zakladatel žďárského skautingu, za celoživotní přínos výchově dětí a mládeže.

ho a Františka Huťáře. Život, práci a dílo Františka Mokrého a jeho boj za záchranu historických památek města Žďaru nad Sázavou popisují autoři Zdeněk Vašíček a Vladimír Trojánec v knize nazvané Učitel, kronikář, sběratel a bojovník.

Cena města Žďaru nad Sázavou je od roku 2016 každoročně udělována jako morální ocenění za významné zásluhy v oblastech kultury, sportu, vzdělávání, vědy a ve veřejném životě. Ocenění může být rovněž udě-

leno občanům města jako morální ocenění za mimořádné činy spojené s osobním hrdinstvím, které znamenaly záchranu života a zdraví občanů města Žďaru nad Sázavou.

Návrhy na udělení ocenění jsou oprávněni podávat všichni občané našeho města sami nebo prostřednictvím zastupitelů města. Stejně tak návrhy mohou podávat právnické osoby se sídlem na území města.

-lko-

Kam ve Žďáře

2. 7. (7.30-19.00) kostel sv. Prokopa

Poutní slavnost sv. Prokopa - ve 14.30 svátostné požehnání, pak posezení ve farní zahradě.

5., 12., 19., 26. 7. (18-19.15) Pivovarské nádvoří zámek

Večerní jóga - středeční večery s Katkou Bednářovou (s sebou pohodlné oblečení, podložku a vodu).

7. 7. (9-10) Senior Point, knihovna **Zdravotní monitoring** - bezplatné měření tlaku, analýza tělesných hodnot a informace z oblasti veřejného zdravotního pojištění.

13.-16. 7. město, památky, zámek **KoresponDance** - 11. ročník mezinárodního festivalu současného tance, pohybového divadla a nového cirkusu.

16. 7. (20-22) Zelená hora **Nikodémova noc** - večer otevřený kostel sv. Jana Nepomuckého k tiché chvíli rozjímání, modlitbě či tichému duchovnímu rozhovoru.

SVATÝ PROKOP.
Zasvěcen mu je
žďárský centrální
kostel.

18. 7. - 20. 8. Galerie Stará radnice **Jiří Vincenc Slaviček - Na věky tvůj, na věky svůj** - obrazy krajiny Žďárských vrchů. Vernisáž 18. 7. v 17 h. Út-pá (10-12 a 14-17), so, ne (14-17).

21.-22. 7. první nádvoří zámku **Festival Pod Zelenou horou** - koncerty písničkářů a kapel. Pá (20-23.59); So (15.15 - 23.59).

22. 7. (8-11.30) nám. Republiky

Žďárský farmářský trh - nabídka lokálních potravin

28. 7. (19-23.59) první nádvoří zámku **Hasičská taneční zábava** -lko-

Klub kardiaků

11. 7. Tajný Výlet - sraz účastníků v nádražní hale ČD ve 12.30 hod., návrat do Žďaru cca 17 hodin. Fyzická náročnost - chůze asi 5 km. Vedoucí akce Marie Hrdinová. **Přejeme všem krásné a pohodové letní dny.** Podrobné informace o aktuálním ději a ohlédnutí za akcemi minulými najdete na adrese: www.civilky.cz/zo-zdar.

Zubaři o víkendech

1. 7. Dobronín, Štoky - Kamenické aleje (15 km) sraz v 8.10 nádr. ČD

8. 7. Bedřichovská padesátka (15 km) v 7.15 nádr. ČD

15. 7. Želízy, Čertovy hlavy, Klácelka (13 km) v 5.15 nádr. ČD

22. 7. Jeseníky, Ramzová - odjezd 7.00 AUTO... (příjezd 29. 7.)

Vysoká škola polytechnická Jihlava
Tolstého 16, 586 01 Jihlava

Univerzita třetího věku

nabízí v akademickém roce 2023/2024
studium seniorů

Z bohaté nabídky programů vybíráme:

- ▶ Judaistika I a II
- ▶ Udržme si myšlení v kondici
- ▶ Aktivizační čtení
- ▶ Právní minimum
- ▶ Zoner pro pokročilé
- ▶ Genealogie – rodopis
- ▶ a další

Aktuální nabídka k dispozici v kanceláři U3V
a na webu u3v.vspj.cz (e-přihláška u každého kurzu).
Uzávěrka přihlášek 15. 8. 2023. Bližší informace
Bc. Šárka Venkrbcová, 567 141 118, 775 766 391,
sarka.venkrbcova@vspj.cz

Dále je možné se přihlásit na kurzy U3V na pracovištích:

Třebíč, DS Koutkova 302 (kurz *Dějiny umění v Evropě*)
Velké Meziříčí, DS Zdenky Vorlové 2160 (kurz *Zdravý životní styl*)
Žďár n/S., SŠOS Komenského 10 (kurz *Královny a favoritky, sověty...*)
Přihlášky viz web nebo kancelář výše.

9		3	5	7			4	8
	6				9	2		
	4				6	3		
5	8	1						
6			8	2	7			1
						8	3	
				4	5			7

Doplňte tabulku
sudoku o zbývající
číslíky 1 až 9 tak,
aby se neopakovala
žádná číslíky
ve sloupečku, v řádce,
ani v jednom
z devíti čtverců
o hraně tři čtverečky.

Řešení:

2	6	9	8	9	2	1	5	
2	9	1	5	7	6	8	6	2
7	5	8	2	1	6	9	5	2
1	5	7	2	8	6	6	6	9
9	8	6	6	5	1	2	2	7
6	2	2	7	6	9	1	8	5
6	2	6	9	8	2	5	7	1
5	1	2	6	6	7	2	9	8
8	7	9	1	2	5	6	2	6

Prezident Svoboda, obdivován i zatracován

Naše redakce obdržela dopis od Hynka Jurmana, publicisty a vlastivědného badatele ze Štěpánova nad Svratkou, který reaguje na pátý díl našeho seriálu Prezidenti, věnovaný Ludvíku Svobodovi. „Uvítal jsem seriál o našich prezidentech ve Žďárských novinách, po řadu měsíců šlo o nejzajímavější

čtení, které letos ve Žďáře vycházelo. Hodně mě však zklamal poslední díl věnovaný Ludvíku Svobodovi. ...Přání čtenářů „Na Svobodu nám nesahejte!“ bylo vyslyšeno přespříliš,“ předesílá mimo jiné. Největším omylem je podle Jurmana konstatování, že L. S. „se snažil odvrátit rozsudek smrti nad gen.

Píkou“, ale i to, že byl v únoru 1948 neutrální nebo že něco dobrého vyjednal v Moskvě v srpnu 1968. Hynek Jurman se rozepsal o našem krajanovi z Hroznatína podle svých zdrojů. Jeho text otiskujeme - a závěr je na čtenáři. **Redakce ŽN**

Z dopisů redakci

Ludvík Svoboda trochu jinak

Ano, Ludvík Svoboda byl statečným vojákem za obou světových válek. V té první vynesl zraněného kamaráda na zádech z prudké přestřelky, v té druhé dovedl vojsko z Buzuluku až do Prahy. Ale tím pomalu jeho pozitivní role končí...

V roce 1942 se začala v Buzuluku formovat jednotka čs. armády pod vedením Heliodora Píky. Ten dokázal z gulagů vyprostit tisíce zajatců, kteří sem dorazili na jaře 1942. Píka si tím kupodivu zneprávil komunisty. Společně s Ludvíkem Svobodou nejdříve čelil tlaku Klementa Gottwalda na zpolitizování jednotky. Brzy se však dostal se Svobodou do sporů. Z Londýna byl vyslán plk. Jan Kratochvíl jako velitel 1. čs. samostatné brigády. Ten nakonec stanul ve vedení všech čs. jednotek, velitelem brigády se stal Svoboda, povýšený na plukovníka. A okamžitě musel jít komunistům na ruku.

Píka byl později komunisty zatčen a popraven. Žádost o milost nedoporučil právě tehdejší ministr národní obrany Ludvík Svoboda, kdysi Píkův kamarád! Tento dokument otiskl např. R. Váhala v knize Smrt generála. Přitom Svoboda Píku velmi dobře znal, věděl, že je schopným velitelem, statečným vojákem a charakterním chlapem.

Tím však zřejmě nebyl právě generál Svoboda, který se podle generálmajora v. v. Rudolfa Pernického dopustil vlastizrady už 25. února 1948. Ujišťoval totiž Beneše, ale odpoledne se už objímal s Gottwaldem. Svobodovi zřejmě Píkova poprava docela vyhovovala, protože právě Píka s Přikrylem o něm věděli, že byl nejpозději od roku 1943 ve službách NKVD. I smutný osud generálů Janouška, Kutlvašra a dalších byl Svobodovi zcela lhostejný, zachoval se k nim zcela nekoalegálně. Odvahu ztratil a stal se lokajem Moskvy.

Právě spolupráce s NKVD a nejdříve tajné, pak veřejné členství v KSČ vedly k tomu, že se ze Svobody stala poslušná politická loutka. Kdyby se v únoru 1948 připojil k demisi ministrů, ztratila by Gottwaldova vláda nadpoloviční většinu, padla by a byla pak nahrazena novou. Neudělal to! „Armáda jde s lidem, a kdokoliv narušuje jednotu národa, je nebezpečím a musí být odstraněn“, ujišťoval Svoboda Beneše. Jeho slova lze vyložit oběma směry a jejich pravý smysl se ukáže odpoledne 25. 2. 1948, kdy Svoboda vběhne do náručí Gottwalda.

František Bím popisoval rozhovor Beneše s generály Svobodou a Bočkem dopoledne 25. února v rezi-

denci v Sezimově Ústí. Zeptal se jich, na které straně stojí.

„Na straně lidu!“ odvětil Svoboda. „Jako pan ministr,“ měl přitakat náčelník generálního štábu Boček.

Když se jej zeptal generál Píka, proč oba nedegradoval, měl mu Beneš odvětit: „Nekomplikujte mi situaci.“

Ludvík Svoboda se tak velkou měrou přičinil o úspěch komunistického převratu. Poté už musel straně jenom sloužit a ještě jako ministr obrany se jen díval, jak jsou zavírání mnozí jeho spolubojovníci z Východu, ale i letci z RAF, další odbojáři, dokonce i členové České národní rady. Nikdy se nikoho nezastal a mlčky sledoval i popravu některých svých podřízených v čele s pplk. Skokanem. Podobně jen přihlížel, jak jsou zavírání přátelé, kteří za války ukrývali členy Svobodovy rodiny. Přitom básníku Zahradníčkovi osobně podepsal uznání za péči a podporu své rodiny za války ještě 26. 1. 1948. Je dobře známo, jak Zahradníček, ale i básník Dokulil a další skončili...

A jak si vedl ve funkci prezidenta? Obrodný proces krátce po jeho zvolení skončil a došlo k okupaci. Svoboda odletěl 23. 8. 1968 do Moskvy, kam byla řada našich politiků unesena. Ludvík Svoboda se nechal na letišti od Brežněva jidišsky zulíbat a v otevřeném voze odjel do Kremle jednat. Společně s Husákem donutil ostatní podepsat ponižující Moskevský protokol. Na jeho přání nakonec všichni s výjimkou Krieglův protokol o pobytu sovětských vojsk v Československu podepsali.

Protože byl protokol tajný, je po návratu delegace 27. srpna zveřejněno rozhlasem ve 14:35 jenom nic neříkající komuniké, plné fráze typu: „Rozhovory probíhaly v ovzduší otevřenosti, soudružství a přátelství.“ První projev měl v rozhlasu ve 14:50 právě Svoboda. Mluvil o své povinnosti, o politické realitě, o vlastní pracovitosti lidu. Projev lze nazvat háčovčínou, a také proto vyvolal nesouhlasné reakce lidu. Jako druhý vystoupil kolem půl šesté vzlykající Dubček. Hovořil i o nedůvěře a pochybnostech o moskevských jednáních, které se šíří po projevu prezidenta.

Orgány, organizace i občané jsou obsahem šokováni a zasílají protestní rezoluce. Posuďte sami, co Svoboda a další podepsali. Už v preambuli („Komuniké z československo-sovětského jednání v Moskvě 27. 8. 1968“) Moskevského protokolu se píše, že „československá strana nežádala projednání této otázky Radou bezpečnosti a žádá

o její stažení z programu jednání“. Opravdu podivný náhled na věc po necelém týdnu okupace! V samotném protokolu pak stojí, že předsednictvo ÚV KSČ prohlásilo XIV. sjezd za neplatný a že řádný sjezd bude svolán „po normalizaci situace ve straně a v zemi“. Dále se představitelé KSČ zavázali upevnit pozice socialismu v zemi, uvolnit z funkcí osoby, které by neprospívaly „upevnění vedoucí úlohy dělnické třídy a komunistické strany“, ovládnout sdělovací prostředky, nepřipustit činnost sociálně demokratické strany, upravit situaci ve sdělovacích prostředcích pomocí nových zákonů a opatření a též kádrovými opatřeními. Pobyt cizích vojsk byl schválen do doby, než „pomine hrozba socialismu v ČSSR“. Dále bylo přislíbeno neodstraňování kolaborantů z funkcí, upevnění jednoty socialistického společenství, odstranění projednávání otázky v Radě bezpečnosti atd. V předposledním bodě stojí, že obě strany považují rozhovory za přísně tajné!

V svolání z 28. srpna pod názvem „Všem československému lidu“ žádají Svoboda, Smrkovský, Černík a Dubček o pochození a konsolidaci. Výsměchem je poslední věta: „Umožněte nám to, žádáme-li od nás, abychom vám sloužili.“

Charakterní člověk by přiznal pravdu a rezignoval, ale Svoboda a spol. nikoliv. Stali se z nich vlastizrádci! Jejich lidská slabost i strach by se dali pochopit a prominout, kdyby se k nim po návratu přiznali a své funkce složili. Oni naopak využili toho, že podepsaný protokol zůstal utajen a svůj národ prakticky obelhali. Dokonce vyslechli čestná prohlášení největších kolaborantů a nechali je ve funkcích. Pobyt cizích vojsk byl schválen a marasmus v duši národa zaset.

O rok později, 22. srpna 1969, ztratili Svoboda, Dubček a Černík poslední špetku cti, když rukou společnou a nerozdílnou podepsali „Zákonné opatření č. 99/1969 k upevnění veřejného pořádku“. Nebo-li pendrekový zákon! Zadržení mohli podle něj zůstat ve vazbě až 3 týdny. Zvýšily se horní hranice trestu odnětí svobody o polovinu. Uzakoňuje se možnost rozvázat pracovní smlouvu s narušitelem socialistického společenství a studenta vyloučit ze studia. Hovoří se i odvolání učitelů, o možnosti rozpustit dobrovolné organizace, bez souhlasu odborů vyhazovat nepohodlné osoby ze škol i z práce. Brežněv dodatečně pochválil Svobodu a Husáka za „odvahu a statečnost“. Z 21. srpna

se postupně vyvinul nepsaný svátek policejní pohotovosti, každý rok v ulicích hlídkovali strážci pořádku, každý rok násilně rozehnali všechny demonstrace a zatýkali skupinky otevřených odpůrců režimu.

Z této ztráty morálky, slušnosti a cti jsme se dodnes nevzpamatovali. Komu měli věřit obyčejní lidé, když i tak zabezpečení lidé jako Ludvík Svoboda či Karel Gott kývli na oddanost odporné totalitě? Bylo málo Palachů, Zajíců, Čáslavských, Kubišových... Stále jsme připraveni jít cestou největšího prospěchu a bez ohledu na ideje se spojit s kýmkoliv, přejít i několikrát do jiné strany a hledat výhodnějšího koaličního partnera nalevo i napravo bez ohledu na program...

Konec Svobodovy éry už byl tragikomický. Nikdy nepomohl lidem, kteří na něj tolik spoléhali. Když soudruzi likvidovali Divadlo za branou, vypravila se s přímluvou za prezidentem Svobodou téměř stoletá herečka Leopolda Dostalová. Myslíte, že pomohl? Nikoliv, ani ji nepřijal! Odehrálo se poslední představení a herečka týden poté zemřela. Když měl být zlikvidován hrob Jana Palacha, vypravila se jeho matka v slzách také za Ludvíkem Svobodou. Prezident ji se socharem Olbramem Zoubkem nepřijal! Nejlepší sportovkyně světa 1968 Věra Čáslavská věnovala své čtyři zlaté medaile z olympiády v Mexiku Dubčekovi, Svobodovi, Smrkovskému a Černíkovi. Když byla zakrátko vyhozena z ČSTV, odmítli jí vydat knihu a zůstala pět let bez práce, vydala se také za Ludvíkem Svobodou. Vždyť ji po návratu z Mexika vítal slovy: „Máme vás rádi, protože jste naše Věra!“ A nyní? Ani Věrku Svoboda nepřijal a vzkázal jí s posměšným dodatkem, že by podpis pod Dvěma tisíci slov měla odvolat! Že je lidské se mýlit, ale dáblské na omylu setrávat!

Ludvík Svoboda se držel funkce i v době, kdy ležel bezmocný na přístrojích. Aby se jej Husák zbavil, musel změnit ústavu. Z nadějných začátků se statečný generál dobral smutného konce. Svoboda byl hrdinou v obou světových válkách, ale tohle skončilo, jakmile si zadal s komunisty. Pak už byl jen hadrem na bolševické holi a zbabělcem vůči svým dřívějším spolubojovníkům a mnoha lidem potřebným. Že mu památník v Hroznatíně pořídil Klub českého pohraničí, jehož členové jsou dodnes pyšní, že stříleli po civilistech na státní hranici, je docela vypovídající.

Hynek Jurman

„...Sľubujem vernosť Československej socialistickej republike...“

V pořadí 8. prezidentem Československa byl 29. května 1975 tajnou volbou obou komor Federálního shromáždění zvolen 62letý Gustáv Husák. Nahradil vážně nemocného Ludvíka Svobodu.

■ Lenka Kopčáková

Gustáv Husák byl prvním čs. prezidentem, který svůj prezidentský slib přednesl slovensky. Již od roku 1971 byl generálním tajemníkem KSČ, takže v rukou jednoho člověka se opět soustředily dvě největší funkce, podobně jako za éry prezidenta A. Novotného.

Jméno Gustáva Husáka je neodmyslitelně spojené s normalizací po sovětské okupaci. Právě on je symbolem této éry. Prezidentem byl pak Husák potvrzen i v letech 1980 a 1985. Abdikoval těsně po sametové revoluci. Ale nepředbíhejme.

Celých šedesát let vstupoval Gustáv Husák s různou intenzitou a v rozličných ohledech do československého veřejného prostoru.

K jeho představení se inspirujeme ve Wikipedii, na stránkách Pražského hradu a na webech zaměřených na totalitu. Čerpáme i z knihy Vladimíra Lišky s názvem Prezidenti a z knihy Michala Macháčka, který politika podrobně studoval a skládal fakta a výpovědi pamětníků. Gustáv Husák je prvním uceleným životopisem posledního komunistického prezidenta.

TAK MNOHÝM utkvěl poslední komunistický prezident. Při novoročním projevu v lednu 1989 Gustáv Husák ještě netušil, co přijde...

Autor: Jiří Kruliš, ČTK

Seriál o našich prezidentech, VI. díl Gustáv Husák

(* 10. 1. 1913 Dúbravka

† 18. 11. 1991 Bratislava)

Podle tohoto autora byl Husák politikem, jenž se stal pro Čechy symbolem pro jednu periodu dějin, prožil na události bohatý a zároveň dramatický životní příběh, který je však opředen množstvím nevyjasněných otázek a bílých míst.

Vladimír Liška uvádí, že Husák byl mužem mnoha tváří. Nečitelný a vnitřně složitý člověk, jednou připomínající charismatického intelektuála s neobyčejným politickým rozhledem, podruhé nesmlouvavého autokratického vládce.

Zajímavé je, že na Slovensku se v roce 2019 Gustáv Husák umístil na sedmém místě ankety Největší Slovák.

Právník od Dunaje

Pochází z rodiny Nikodéma Husáka, nájemního dělníka a pozdějšího válečného invalidy. Jeho rodištěm byla zemědělská vesnička Dúbravka mezi Dunajem a metropolí Prešpurkem (Bratislava). Matku chlapec ztratil v útlém věku. Byl nositelem dědova křestního jména Augustín, ale v rodině jej oslovovali Gusto – a nejspíš i tak vzniklo politikovo známější jméno.

Na bratislavském gymnáziu byl Gustáv Husák premiantem. Od 16 let členem Komunistického svazu mládeže, jako student právnické fakulty vstoupil do KSČ. Promoval v roce 1938 s akademickým titulem JUDr. (doktor práv) a stal se koncipientem v advokátní kanceláři Vladimíra Clementise.

Za 2. sv. války byl Husák odpůrcem Tisova Slovenského státu a členem hnutí odporu, které vyústilo ve Slovenské národní povstání. Místopředseda povstalecké Slovenské národní rady byl významným členem tehdy vzniklého Sboru pověřenců.

Z doby povstání se zachovalo několik písemných svědectví o Husákových názorech na perspektivu Slovenska. „Je třeba, aby slovenský člověk považoval

za svoji vlast území od Aše až po Vladivostok,“ napsal v září 1944. Zachoval se však i dopis, v němž doporučoval, aby se problémy Slovenska řešily jeho začleněním do svazku národů SSSR. O půl roku později již od nabídky Slovenska Stalinovi upustil.

Jako na houpačce

Gustáv Husák setrval ve vrcholné politice i po válce. Ve Sborech pověřenců byl postupně pověřencem vnitra, dopravy a veřejných prací.

V poválečných parlamentních volbách v květnu 1946 zvítězili na Slovensku demokraté a v českých zemích komunisté. Všechna rozhodnutí Slovenské národní rady podléhala schválení celostátní čs. vlády. Husák se stal předsedou Sboru pověřenců a postupně vytlačoval přední nekomunistické pověřence z jejich úřadů. Získal tak přímý vliv na řízení slovenské policie (SNB a StB).

Když komunisté pod taktovkou sovětských poradců rozjeli stranické čistky, nakonec se vedle Vladimíra Clementise a Laca Novomeského stal obětí i sám Husák. Byl obviněn z tzv. buržoazního nacionalismu.

V únoru 1951 38letého Gustáva Husáka zatkli. Čekaly jej tvrdé výslechy, odpírání spánku, bití a psychické týrání. Cílem bylo jeho přiznání k tomu, co mu bylo vnucováno.

V jednom svém dopise napsal, že vydržel 72 hodin, pak mu přestaly fungovat smysly. Slézala mu omrzlá kůže a musel být k němu přivolán lékař. Husákovi však nechyběla tvrdohlavost. Po každém mučení nakonec odvolal své přiznání, což protahovalo přípravu procesu. Dokázal vzdorovat i proslulému sadistickému vyšetřovateli Bohumilu Doubkovi. To mu možná zachránilo život.

V procesu s buržoazními nacionalisty byl souzen za velezradu, sabotáž a vyzvědačství až roce 1954. Dostal doživotí, z toho celých šest let strávil na samotce. Z vězení psal naléhavé dopisy Antonínu Novotnému. Radostí mu byly jen fotky jeho dvou synů. Ven se dostal při prezidentské amnestii.

I přes to všechno zůstal Husák přesvědčeným komunistou. V roce 1963 byl plně rehabilitován a stal se jednou z význačných osobností reformního proudu v KSČ, časem se však změnil na hlavní postavu tvrdé totality.

Během pražského jara 1968 se Gustáv Husák

stal místopředsedou čs. vlády, v níž patřil k iniciátorům ústavního zákona o federativním uspořádání republiky.

Kreml si vybral „svého“ člověka

Poté, co okupanti v srpnu 1968 internovali členy naší vlády v Moskvě, rozjel se pro ně prezident Ludvík Svoboda a vzal s sebou zkušeného právníka. Husákova výřečnost a ráznost Brežněva zaujaly. Rozhodl, že právě on bude „jejich“ mužem. Soukolí se rozjelo a Husákova hvězda stoupala...

Postupně první tajemník KSS a KSČ (namísto Dubčka) se stal v květnu 1971 generálním tajemníkem KSČ. S podporou nejvyššího sovětského vedení měl za úkol normalizovat rozjitřené poměry a upevnit vedoucí úlohu KSČ.

Ve všech odvětvích společenského a hospodářského života nastaly rozsáhlé personální čistky. Odpor proti přítomnosti sovětských vojsk v ČSSR však mezi lidmi přetrvával skrytý.

Proti Husákovu režimu stála perzekvovaná politická opozice - bývalí členové KSČ, šlo o asi 300 tisíc lidí. Ti byli při vnitrostranických čistkách v roce 1970 vyloučeni z KSČ jako nepřátelské živly. Umělci, sportovci, vědecktí pracovníci či vzdělanci se za kritiku Husákovu režimu dostávali do hledáčku StB.

Osamělý voják v poli

Gustáv Husák byl dobrým řečníkem, dokázal mluvit spatra a vycítil, jakým směrem se bude vývoj ubírat. Tomu chytře přizpůsoboval i své politické kroky. Bez skrupulí dokázal měnit názory. To jeho odpůrci vnímali jako projev bezcharakternosti.

Racionálně uvažující Husák nedával příliš najevo své emoce. Stál v pozici osamělého vojáka v poli. Neměl téměř přátele, jen politické partnery. Přišel o dvě manželky. S první, slovenskou herečkou Martou Lokvencovou měli syny Vladimíra a Jána. Manželství skončilo rozvodem a Marta v roce 1966 zemřela. Druhou ženu, právničku Vieru Millerovou si vzal v roce 1975. O dva roky později zahynula při havárii vrtulníku.

Hodně jej to sebralo a záhy přišel první záchvat mozkové mrtvice. Začátkem 80. let se začal Husákův zdravotní stav zhoršovat.

(Pokračování na str. 23)

„...S'ubujem...

(Dokončení ze str. 22)

GYSTUDOVANÝ právník Gustáv Husák vstoupil do komunistické strany s bezmeznou vírou v politiku SSSR. Paradoxně skončil coby buržoazní nacionalista za mřížemi.

Zdroj snímku: Paměť národa

Ozývaly se následky věznění, hodně kouřil, měl cukrovku a ztrácel zrak. Odstranění šedého zákalu bylo tehdy těžkým zákrokem, přesto operaci podstoupil. Musel nosit typické velmi silné brýle, jimž vtipálci přezdívali Husákovy popelníky.

Závěr politické kariéry

V roce 1987 se Gustáv Husák vzdal funkce generálního tajemníka ÚV KSČ, vystřídal jej Miloš Jakeš. Během sametové revoluce prezident Husák odmítal situaci řešit násilím a přispěl tak ke klidnému průběhu převratu.

Na veřejnosti se již opíral o hůl. Ještě ze svého prezidentského fondu rozdával nadstandardní dary, mj. i Československému červenému kříži. V médiích Gustáv Husák oznámil svůj odchod večer 9. 12. V projevu mj. řekl: „Já osobně jsem od mladých let věřil světlým ideálům socialismu. Kde byly chyby, byly chyby lidí a ne základních myšlenek socialismu. Nevím ani dnes ve světě lepší základní myšlenky...“

Rozloučil se bez toho, aniž by přiznal politickou odpovědnost za stav republiky. Dne 10. 12. 1989 jmenoval Čalfovu „vládu národního porozumění“ a abdikoval.

Gustáv Husák zemřel 18. 11. 1991 na selhání srdce. Pro jedny byl odstrašující případ komunistického normalizátora, pro jiné politikem, který upevnil vnitropolitické a mezinárodní renomé naší země v okamžiku, kdy jí po okupaci v srpnu 1968 hrozilo vytvoření sovětského protektorátu.

Kdo jsou Husákovy děti

Označuje se tak silná populační vlna narozená v ČSSR v době tzv. normalizace. Označení odkazuje na Gustáva Husáka, pod jehož vedením platila propopulační politika komunistického režimu.

Stát dával rodičům k dispozici levné novomanželské půjčky, rodinám s dětmi nové bydlení. Vysoká porodnost (blíží se v době vrcholu hodnotě 200.000 novorozenců ročně) bývá často považována právě za výsledek této politiky.

Ke zvýšení porodnosti na počátku 70. let mohlo přispět také odložené rodičovství v době nejistoty po invazi vojsk Varšavské smlouvy. Dalším faktorem bylo zakládání rodin předchozí silnou populační vlnou narozenou po 2. sv. válce.

Divadelní hlediště projde přes léto výraznou změnou

O prázdninách začne oprava hlediště v městském divadle, které slouží svému účelu již od roku 1981. Tehdy byla sedadla vyrobena na míru, ale nyní dosluhují a v mnohém jsou nepohodlná.

„Výměna sedaček bude v rámci rekonstrukce hlediště souviset i výměnou podlahy, na které je nyní nevzhledné a dosluhující lino.“

Modernizaci projde také čalouněná akustická stěna,“ informuje starosta Martin Mrkos (Žďár-ŽM).

V hlavním hledišti je nyní 222 sedadel, na balkonu 94 sedadel. S přístavky má žďárské hlediště 307 sedadel. Realizace proběhne přes letní divadelní přestávku. Cena opravy vyjde na 22,5 mil. Kč.

„Hlediště dostane pohodlné a stylové sedačky, místo lina koberce a zmodernizovány budou i akustické stěny. Současná kapacita hlediště zůstane zachována,“ uvádí starosta.

Jako první se v obnoveném sále odehraje divadelní představení Moje hra s hlavními protagonisty Zuzanou Bydžovskou a Jiřím Bartoškou v režii Jana Kačera. Diváci dvěma třetinami vstupenky podpoří opravu hlediště.

Jak uvádí ředitelka Kultury Tamara Pecková, divadlo ve Žďáře se pomalu stává fenoménem i pro divadelní soubory té nejvyšší kvality. To díky přízni diváků, dlouholeté tradici a moderní dramaturgii. Žďárské divadlo navštíví ročně více než 20 tisíc diváků, někteří opakovaně v předplatitelských skupinách.

Jak se dočteme na webu www.theatre-architecture.eu,

POHLED do divadelního sálu z jeviště. Po víc než 40 letech dostane moderní podobu.

Zdroj: archiv www.theatre-architecture.eu

TAK VYPADALO zdobné průčelí Národního domu před normalizační změnou.

Národní dům byl v letech 1900–1901 budován na náklady města podle návrhu žďárského stavitele Josefa Křeliny. Stědře přispěl i tehdejší starosta František Binko. Žďár tak měl největší společenský sál v širokém okolí.

Zajímavé je, že Národní dům měl původně stát v místě zbořeného pivovaru na náměstí, ale nakonec byl zrealizován v tehdejší školní zahradě. Dle jiného zdroje bylo údajně na stavbu použito zdivo z rozbořeného pivovaru.

V novém kulturním stánku se zde nehrálo pouze divadlo, konaly se zde spolkové i politické schůze, koncerty i taneční zábavy. Tomu odpovídalo i rozvržení interiéru. Sál byl prosvětlen rozměrnými okny.

Národní dům měl honosné průčelí v secesním duchu se dvěma rizality zavřenými helmovými stříškami.

Jevišť získalo z brněnského Besedního domu malovanou oponu s vyobrazenou postavou Lumíra hrajícího na loutnu. Ale v roce 1905 se opona při převozu do Prahy ztratila.

Za první světové války tu byl dokonce lazaret. Po vybudování sokolovny a

jejím otevření v roce 1931 se Národní dům stal výhradně divadelním stánkem.

Pak přišla 60. léta a představitelé města se začali zamýšlet nad asanací centra v duchu budovatelské atmosféry. Také Národní dům se jim zdál zastaralý. Podle dobových vyjádření byla budova v podstatě bez hodnoty a navíc bez jakékoliv památkové ochrany.

Došlo tak na onu radikální přestavbu, kdy zůstalo jen jádro budovy, jinak šlo vše k zemi. Divadlo pak bylo dobudováno v moderním normalizačním stylu. Kolaudace stavby proběhla v roce 1981. Hlavním investorem bylo město Žďár nad Sázavou a prvním provozovatelem Jednotný klub pracujících národního podniku Žďas.

Divadlo na jednu stranu získalo potřebné zázemí pro herce i diváky, ale zmizela téměř všechna secesní krásy.

Jen v divadelním sále se zachovala štuková výzdoba jeho stěn a stropu. Tehdy také byla v sále nahrazena rovná podlaha stoupajícím parterem s 285 sedadly.

-lko-

Žďárské noviny

Vydává: Parola spol. s r.o., IČ 18199283, Fritzova 1552/34, 586 01 Jihlava, www.jihlavske-listy.cz/nzr - Vychází 1x měsíčně v nákladu 10.400 ks, zdarma do každé domácnosti, č. 7 vyšlo 30. 6. 2023. Vychází od roku 1994.

Redaktor: Lenka Kopčáková, mob.: 736 193 687, e-mail: nzr.redakce@centrum.cz - **Inzerce:** mob.: 732 235 415, e-mail: nzr.reklama@centrum.cz - **Tisk:** Czech Print Center a.s. - Registrace: MK ČR E, číslo indexu 11277 - **Distribuce:** RENVY Trade s.r.o., Grusova 413, Pardubice. **Reklama:** tel.: 567 578 027.

© Parola spol. s r.o. Jakékoliv užití a šíření částí nebo celku obsahu Žďárských novin bez písemného svolení vydavatele je zakázáno.

Zubaři o víkendech

1. 7. MDDr. Leupoldová Ludmila, Dům zdraví, Velké Meziříčí (720 152 158)

2. 7. MDDr. Tereza Dlouhá, Poliklinika ŽĐAS a.s., Strojírenská 6 (566 643 012)

5. 7. MUDr. Marcela Koutská, Sněžné 134 (566 664 342)

6. 7. MDDr. Simon Jiří, Studentská 1694/7, Žďár 1 (603 298 447)

8. 7. MUDr. Jiřina Foltanová, U Zbrojnice 404, Svratka (608 069 430)

9. 7. MUDr. Marie Havlíčková, nám. Republiky 63, Žďár 1 (774 084 064)

15. 7. MUDr. Ondřej Bartoš, Na Městečku 310, Nové Veselí (566 667 236)

16. 7. MUDr. Miluše Hrašková, Studentská 4/1699, Žďár 1 (603 477 912)

22. 7. MDDr. Jiří Hruška, Sokolovská 13, Vel. Meziříčí (566 524 203)

23. 7. lékař stomatolog Péter Ilkó, Dům zdraví, Vel. Mez. (720 152 158)

29. 7. MUDr. Vladimíra Jelínková, Tyršova 223, V. Bíteš (607 785 326)

30. 7. MUDr. Irena Musilová, Sokolovská 13, Vel. Mez. (566 524 203)

Ordinační doba: 9.00-12.00, aktuální LPS sledujte na www.nnm.cz.

SEZÓNŇNÍ VÝPRODEJ

Slevy
až 70 %

**ZAHRADNÍ NÁBYTEK, SLUNEČNÍKY,
MARKÝZY, BAZÉNY, GRILY A KVĚTINÁČE**

Mnoho výrazně zlevněných položek z různých kategorií v OBI prodejnách a v online obchodě OBI. Nákup možný pouze v obvyklém množství pro domácnosti. Nabídka platí od 6. 6. do 30. 9. 2023 nebo do vyprodání zásob. Více informací v prodejně OBI.

**DOKÁŽETE
COKOLIV**

OBI®

OBI JIHLAVA, bývalý bauMax, **Romana Havelky 5**
Po – Pá 7:00 – 20:00, So – Ne 8:00 – 20:00

OBI®

Více na obi.cz

z07-obiM